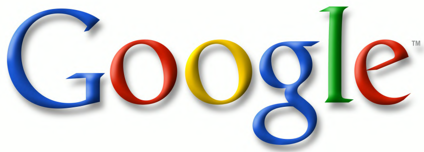

BAJAZET,

TREURSPEL.

Uit het Fransch van den Heer RACINE.

t'AMSTERDAM,
By ALBERT MAGNUS, op de Nieuwen Dyk,
in den Atlas, by den Dam. 1684.
Met Privilegie.

Aan de

Weledele, Hooggeboorene Juffer,

MEJUFFER

JACOBA VAN OUTSHOORN,

Jongkvrouwe tót Outshoorn, Gnephoek, &c.

MEJUFFER,

HOewel wy verzeekert zyn, dat uwe liefde tót alle lóffelyke konſtoeffeningen zeer groot is, zo zyn wy echter door een rechtvaerdige ſchroom-

te wederhouden, dit Treurſpél, dat door ons Konſtgenootſchap uit het Franſch van den Heer RACINE in Nederduitſche Vaerzen geſtelt is, aan U Ed. op te draagen; dóch daar en boven aangemoedigt door Uwe aangeboorene heusheid, en weêrgadelooze beleefdheid, hebben wy de vrymoedigheid genomen, 't zelve Treurſpél met een diepe eerbiedigheid aan u wel Ed. op te ófferen, en onder de luiſter van den beroemde naam van OUTSHOORN door den druk gemeen te maaken, met de hoop dat ons beſtaan aan u wel Ed. niet mishaagen zal. Wy zouden wel gewag maaken van Uw menigvuldige verdienſten, dóch ons onvermoogen, en Uwe zeedigheid kennende, zullen wy afbreeken, met u wel Ed. te bidden

den, dat zy ons de eer niet misgunt, van ons altijd te moogen noemen,

Weledele, Hoogeboorene Juffer,

Uwe Onderdaanigste Dienaars,

Onder de zinspreuk

In Magnis voluisse sat est.

C O P Y E

Van de

P R I V I L E G I E.

E Staten van Hollandt ende Westvrieslant doen te weten, Alsoo Ons vertoont is by énige Liefhebbers van de Duytsche Tael ende Dightkonst; dat sy tot meerder voortsettinge van dien, binnen Amsterdam hadden opgerecht, een Konst-genootschap, bekent onder de Latynsche Sinspreuk, in MAGNIS VOLUISSE SAT EST. Waer inne dagelijkx door hun wiert gearbeyt. Ende dewyle sy Vertoonders al bereits eenige stuckjens klaer en onder de Pers hadden, om die door den druk gemeen te maken, soo waren sy te rade geworden (als beducht zijnde, dat die door andere moghten naar gedrukt werden, waer door sy hun voornemen geheel en al souden sien vernietight) haer te keeren aen Ons, onderdaniglijk versoekende, dat het ons beliefde uyt onbepaelde vrye magt, haer, voor de voorsz. werkkén soo die reedts gedrukt mogten zijn, als die van tyt tot tyt, door haer gemaekt ende in't ligt gebragt sonden werden, gunstelijk te verlenen Octroy of voorregt, om die alleen te mogen drukken ofte doen drukken voor den tyt van vijftien Jaeren, ende verder in communi forma. Soo is't. Dat wy de sake en't versoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de Supplianten, uyt Onse rechte wetenschap, Souveraine magt ende authoritheyt de selve Supplianten geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteren, accorderen ende octroyeren mitsdesen, dat sy geduurende den tyt van vijftien eerst agter een volgende Jaren de voorsz. werken die reeds gedrukt zijn, ende die van tijt tot tyt door haer gemaekt ende in't ligt gebragt sullen werden, binnen den voorsz. Onsen Lande alleen sullen mogen drukken, doen drukken uytgeven en verkopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelijken de selve werken naer te drukken ofte elders naer gedrukt binnen den selven Onsen Lande te brengen, uyt te geven ofte te verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte ingebragte ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daer en boven te verbeuren, te appliceren een derde-part voor den Officier die de calange doen sal, een derde-part voor den Armen der Plaetse daer het casus voorvallen sal, ende het resterende derde-part voor den Supplianten. Alles in dien verstande, dat Wy de Supplianten met desen Onsen Octroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrukken van de voorsz. werken, daar door in eenigen deele verstaen, den inhoude van dien te Authoriseren ofte te advoueren, ende veel min de selve onder Onse protectie ende bescherminge, eenig meerder credit aensien ofte reputatie te geven, nemaer de Supplianten in cas daer

in

in yets onbehoorlijkx soude mogen influeren, alle het selve tot haren laste sullen gehouden wesen te verantwoorden; tot dien eynde wel expressselijk begerende, dat byaldien sy desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen, daer van geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sullen mogen maken, nemaer gehouden sullen wesen het selve Octroy in't geheel ende sonder eenige Omissie daer voor te drukken ofte te doen drukken; ende dat sy gehouden sullen zijn een exemplaer van alle de voorsz. werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daer van behoorlijk te doen blyken. Alles op peene van het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde de Suppliantes desen Onsen consente Octroye mogen genieten als naer behooren: Lasten wy allen ende eenen ygelijken die 't aengaen mach, dat sy de Supplianten van den inhoude van desen doen, laten en gedogen, russelijk en volkomentlijk genieten en gebruyken cesserende alle beletten ter contrarie. Gedaen in den Hage onder Onsen groten Zegele hier aen doen hangen den 17 Decembr. in't Jaer onses Heeren en Zaligmakers duysent ses hondert twee en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staten
SIMON van BEAUMONT.

Het KONSTGENOOTSCHAP heeft het Recht van de bovenstaende PRIVILEGIE, aengaende BAJAZET vergunt aen ALBERT MAGNUS, Boekverkooper tot Amsterdam.

In Amsterdam 1684.

VER-

VERTOONERS.

BAJAZET, *Broeder van den Sultan Amurat.*

ROXANE, *Beminde van Amurat en verkoorene Sultan.*

ATALIDA, *Beminde van Bajazet en Princes van 't Ottomansche bloed.*

ACOMAT, *Eerste Vizier.*

OSMIN, *Vertrouwde van Acomat.*

ZATIME, *Slavin, en vertrouwde van Roxane.*

ZAIRE, *Slavin, en vertrouwde van Atalida.*

Het Tooneel is in 't Serail van den grooten Heer tot Constantinopelen, anders genaamt Byzance.

BAJAZET.

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

AKOMAT, OSMIN.

AKOMAT.

Kom, vólgme: op deze plaats zult gy Róx-
ane aanſchouwen,
Wy kunnen midd'lerwyl elkandren onder-
houwen.

OSMIN.

Sint welk een' tyd, myn Heer, durft gy deez' plaats betreên,
Wiens toegang zelfs aan 't oog verboden was? voorheen
Had ons een' wiſſe dood die ſtoutheid doen betaalen.

AKOMAT.

Als ik u alles, 't geen hier omgaat, zal verhaalen,
Zal 't u niet vremd zyn dat men deze plaats betreedt,
Maar vrucht'loos wierd de tyd met deze reên beſteedt.
Wat heeft uw' wederkomſt, Osmin, my doen verlangen!
Wat ſchep ik vreugde, u in Byzantium te ontfangen!
Verhaal my al het geen dat gy op deze tógt
Voor my alleen gedaan, van 't heir hebt mê gebrógt;
Al 't geen gy zaagt, wil dat oprechtelyk verklaaren.
Beſéf, dat aan 't geheim 't geen gy zult openbaaren,
De welſtand van dit ryk geleegen is, ſpreek, wat

Hebt gy in 't heir gezien, hoe maakt het Amurat?

OSMIN.

Heel Babilonien zag 't heir rondom haar' muuren, (ren.
Ganſch onverſaagd, getrooſt om 't ſtórmen te verduu-
De Perſen zakten af, verſtérkt met groot getal
Van troepen, tót ontzét van Babels ſterke wal.
De Vórſt zelf afgemat, en, ziende zich verſteeken
Van de overwinning, ſprak van 't leger op te breeken:
En 't ſtórmen ſtaakende, en zijn krachteloos gewéld,
Wacht hy om tegens hen te ſlaan in 't open veld.
Maar, 'k heb gereiſd, myn heer, door duizend omme-
En Babiloniën is verr' van hier geleegen; (wegen,
Zo dat, hoewel ik al myn' vlyt heb aangewénd,
De ſtand des heirs aan my op 't naauwſt niet is bekend.

AKOMAT.

Zeg my, wat deeden de Janitzers? uit hun wezen
Kond gy 't geheim daar uit niet van hunn' harten leezen?
Wien zyn zy toegedaan? bemerkte gy ook niet
Of Amurat bezat volkomentlyk 't gebied?

OSMIN.

Hy is te vreden zo men hem geloof wil geeven;
Ja, de overwinning heeft hy zich reeds toegeſchreeven.
Dóch hy tracht vrucht'loos in geruſtigheid te zyn,
Om, zyne vijanden te blinden, door die ſchyn.
En zoekende vergeefs zyne achterdócht te toomen,
Laat hy, zyns ondanks, hen, als de and're, tót zich koomen. (heen
Hem heugt nóch, hoe hy had, uit wrók, en haat, voor-
Een groot gedeelte van dat lichchaam afgeſnêen;
Om zyn verkreegen' ryk met krachten te onderſchraagen,
Wou hy zich, zei hy, van hunn' voorzórg, zien ontſlaagen.
'K heb by hunn' ſaamenſpraak, en redenen geweeſt:
Zy vreezen Amurat, en worden ook gevreeſd:
Niets kan die oude wrók uit hunn' gedachten wiſſen,
Zy zyn miſnoegd, myn heer, om dat ze uw byzyn miſſen

Hun

Hun moedig hart herdenkt dien aangenaamen tyd,
Toen zy zich onder u begaaven in den ſtryd.

AKOMAT.

Hoe? zou de roem dan van het geen ik heb bedreeven,
Hunn' moed nóch vleijen, en in hunn' gedachten leeven?
Osmin, gelooftge zou men myne ſtem nóch wel
Gehoorzaam zyn? zou elk nóch vólgen myn bevél?

OSMIN.

Heer, de uitkomſt van de ſtryd zal hun beleid bepaalen.
Men moet de Vórſt zien op de vlucht, óf zegepraalen.
Schoon ze onder zyn beleid in hunnen weêrwil ſtaan,
Nóchtans zy zullen nooit de glans van al hunn' daân
Verdooven, nóch de roem van hun doorluchtig leven
Verdélgen: de uitkomſt zal het krygsgeval ons geeven.
Zo Amurat, van 't lót begunſtigd, op het veld
Van Babiloniën zyn' zegeſtanders ſtelt;
Zy zullen 't ſlaafſch gemoed in deze ſtad betuigen,
Voor hem gehoorzaam, maar lafhartig, nederbuigen.
Maar, zo in deze ſlag het nootlót groot van kracht
Met onheil tekende zyn nieuw' verkreegen' magt;
Indien hy vlucht, gy zult in zulk een ongenoegen,
Hen zien, by hunnen haat, geweld, en ſtoutheid voegen.
Zy zouden zeggen; als hem 't lót de neêrlaag gaf,
Dat hem de Hemel, dit had opgelegt tót ſtraf. (men,
Dóch ondertuſſchen heeft men door 't gerucht vernoo-
Dat hier een' ſlaaf zou uit het heir zyn aangekomen;
Aan wien een groot geheim bevoolen is geweeſt.
Het ganſche leger was voor Bajazet bevreeſdt:
Men mompelde onder 't vólk, de Vórſt had laſt gegeeven
Aan hem, om Bajazet te brengen om het leeven.

AKOMAT.

't Is waar, hy kwam hier, en de Vórſt heeft zulks betracht.
Hy heeft zyn' laſt getoond, dóch die is niet volbragt.

OSMIN.

Hoe? liet gy dan den ſlaaf zo weêr na 't heir vertrekken?
Zal hy den Keizer niet uw' weigering ontdekken?

AKOMAT.

Die ſlaaf heeft uitgediend: men heeft hem niet gehoord.
Een and're laſt heeft in de Euxinus hem verſmoord.

OSMIN.

De vórſt zal, zó de ſlaaf niet wederkeert, verbólgen
De reden vraagen, en u dan met wraak vervólgen.
Wat zult gy zeggen, heer?

AKOMAT.

Miſſchien heb ik dan al
Een grooter zaak verricht, die hem belemm'ren zal.
Ik ken de onthaaling, als hy wêerkomt, my beſchooren:
Ik weet, de Keizer heeft myne ondergang gezwooren.
Gy ziet, dat hy, om 't hart des heirs van my vervreemd
Te maaken, ſlagen, en beleg'rings onderneemt.
Het heir is onder zyn beleid, in 't veld getreeden.
Ik moet onnut en laf myn' tyd in 't Hóf beſteeden.
Wat Ampt? wat plaats, Osmin, voor een' Vizier? maar, (weet,
Ik heb veel beter die onnutte tyd beſteed:
Die tyd zal Amurat doen ſidderen, en ſchroomen:
't Gerucht daar van zal haaſt, in 't leger tót hem koomen.

OSMIN.

Wat hebt ge dan gedaan?

AKOMAT.

Ik hoop, Róxane zal
Van daag met Bajazet nóch zweeren 's Keizers val.

OSMIN.

Róxane, heer? hoe, die de Vórſt had uitverkooren
Uit zo veel ſchoonhêen, die zyn in dit ryk gebooren?
Waarom zich Azië, en Europe heeft ontbloot.
Die door haar ſchoonte alleen des Keizers gunſt genoot.
Hy wilde zelfs, dat die gelukkige Róxane, (tane.
Voor 't baaren van een' Zoon, de naam droeg van Sul-

AKOMAT.

Hy heeft nóch meêr voor haar gedaan, Osmin, hy wou,
Dat ze in zyn afzyn hier alleen gebieden zou.
U is niet onbekend de wreedheid der Sultannen:

Een

Een' broeder telkens op zyn' broeder aangespannen,
Gunt die gevaarlyke eer van 't zelve bloed hem niet.
Dat maakt hem al te na aan 't opperryks gebied.
De onmagtige Ibrahim zal geene vrees verwékken;
Maar kindsch, en buiten nood zyn' levens dagen rekken.
Onwaardig te gelyk, óf dat hy sterft, óf leeft,
Terwyl men hem, aan dien hem voên wil, overgeeft.
Maar de and're, meêr gevreesd, en meerder wangunst waardig,
Ziet Amurat gestaag tót zyne doodsteek vaardig.
Want eind'lyk Bajazet van edeler gemoed,
Verwierp de lafheid daar hy in wierd opgevoed.
De krygslust streelde hem, in 't eerste van zyn leven;
Hy heeft, zelfs onder my, een ed'ler proef gegeeven;
Gy hebt gezien, hoe hy vol moed ter slag in vloog,
En gunst en harten der Sóldaaten met zich toog:
Daar hem geheel bebloed de roem, en lóf verzelden,
Die de eerste zeege geeft aan bloeijende oorlógshelden:
Maar, spijt zyne achterdócht, de woedende Amurat
Heeft nooit, eer dat een' Zoon zyn ryk bevestigd had,
Dien Broeder durven aan zyn' wraak ten óffer brengen,
Nóch de Ottomansche Stam, door zulk een bloed te plengen,
Uitroeijen: des liet hy, ontwapend voor een' tyd
Hem sluiten in 't Serrail, daar hy zyn leven slyt.
Hy trok te veld, wou, dat Roxane, die zyn' tooren
Handhaafde, en in wiens magt het nootlót lei beschooren
Van zyne Broeder, zou, zo haast men aan haar brógt
Zyn' last, hem slachten aan zyn' weifelende achterdócht.
Voor my, ik bleef alleen, door gramschap aangedreeven,
Heb ik my op de zy van Bajazet begeeven,
'K sprak met de Keizerin, en veins myn wit: licht zal
De Vórst nooit keeren, wie voorziet het krygs geval?
Het Gantsche leger mort: zy hoorde na myn' reden:
'K beklaag den Prins, en roem op zyn' bevalligheden,
Die door een minnenyd in duisterheid gesmoord,
Zy nimmer zag, schoon zo naby: wat zal ik voort

Verhaalen? zy verliefd kon geenſins zich onthouwen,
Maar brande van begeerte om Bajazet te aanſchouwen.

OSMIN.

Maar, hoe is de opſpraak van het hóf, en 't vólk belet,
Die aan hunn' min, zo 't ſchynt, veel hinderpaalen zet?

AKOMAT.

Een valſch gerucht had, 't is u mooglyk niet vergeeten,
De dood van Amurat aan 't hóf hier uit gekreeten.
Róxane veinſde zich verbaaſd door zulk een' ſlag,
Zy onderhiel 't gerucht door traanen en geklag. (ten
Haar' ſlaaven gantſch ontſteld, door haar gekerm, de wach-
Van Bajazet, miſleid door haar geveins en klagten,
En door geſchenken ganſch verblind in hunnen plicht
Vergunden aan hen beide een onderling gezigt.
Róxane zag den Prins, zy heeft hem niet verzweegen
'T bevél, het welk zy had van Amurat gekreegen,
En haar was toevertrouwd: hy zag zyn heil gegrond
In haar te vleijen, hy behaagde haar terſtond.
Ja, alles droeg hem gunſt, zyn' minn'lykheid, haar' zórgen,
't Bevel nu reeds ontdekt, hunn' zuchten, die verbórgen,
En in het hert geſmoord, hunne onderlinge vlam
Te kennen gaven, 't geen het ſpreeken hen benam.
De zelve reuk'loosheid, de zelve vrees, gevaaren,
Doen hun geval, en hart voor eeuwig ſaamen paaren.
De ſlaaven, voor wier oog reeds flikkert hunne min,
Getreden uit hun plicht, treên nimmer daar weêr in.

OSMIN.

Hoe, durft Róxane alrê haar hart hen kenbaar maaken?
Durft zy voor hun gezigt haar liefde en vlam doen blaa-

AKOMAT. (ken?

Zy weeten 't niet te recht, maar zyn door ſchijn verblind,
En waanen, dat de Prins Atalida bemint.
Zy heeft, als uit het bloed van Amurat geſprooten,
Dezelve zucht altyd by haaren oom genooten,
Die hy zyn' Zoonen droeg, en met hem opgebragt,
Heeft zy, in ſchyn, de trouw van deze Prins verwacht.

Maar

Maar zy ontfing zyn' gunſt om die aan de Sultane
Te geeven, dienſtig tót het doelwit van Róxane.
Attalida is my van hen vaſt toegezeid,
Op dat zy zeker zyn van my, en myn beleid.

OSMIN.

Hoe, mint gy haar, myn Heer?

AKOMAT.

Zou in myne oude dagen
Een ſlaafſche vleijery, en laffe min my plaagen?
Hoe, wiltge, dat een hart, door moeite, en tyd gehard,
Zich onvoorzichtig in een yd'le liefde wart?
Osmin, neen: zy behaagt myn oog door and're ſtraalen;
'K bemin in haar dat bloed, daar zy komt af te daalen.
'K wil nad'ren aan het bloed des Prins, door deze trouw,
Op dat ik zo 't gevaar ontvliede, en my behouw'.
Want een Vizier ten tóp van eer en ſtaat gereezen,
Bekommert een Sultan, en geeft hem ſtóf tót vreezen.
Ons groot gezag is 't, dat den Vórſt ſteeds zórgen doet.
Hy ſchept vermaak, mag hy ons ſmooren in ons bloed.
't Is waar, 'k zie Bajazet nu ganſch tót my geneegen:
Maar zyn gevaar kan hem, tót deze gunſt beweegen.
Die zelfde Bajazet verwerpt, zet hy zyn voet
Ten troon, miſſchien een' vriend, die dan geen dienſt meêr doet.
Maar ik, indien myn' trouw, nóch plicht hem kan bedwingen,
Indien hy immermeer durft na myn leeven dingen,
Osmin, ik zeg niet meêr; maar 'k wil, dat voor myn' val,
Hy nóch een lange tyd myn leeven eiſſchen zal.
'K weet aan de Vorſt door dienſt, myn' trouwheid te betuigen.
'K laat voor zyn' korzelheid het graauw zich nederbuigen.
Denk niet, dat ik terſtond omhelzen zou myn' dood,
Wanneer zyn wreed bevel myne ondergang beſloot.
Nu ziet gy eind'lyk, wat Roxane heeft bewoogen,
Het Hof te ontſluiten, en waarom zy voor myne oogen
Verſcheenen is; zy heeft onzigtbaar eerſt gelet

Op myne ſtem, uit vrees der ſtrenge en wreede wet
Van 't Hóf, maar nu is eens de onnutte vrees verdreeven,
Die niets, als hindering, in onze zaak kon geeven.
Zy zelfs koos deze plaats, die afgezonderd leid,
Tót onderling geſprek in volle vryigheid.
Ik weet hier door een' ſlaaf in 't duiſter te geraaken.
Maar 'k zie Róxane met Atalida genaaken.
Blyf hier: zo 't nodig is, zyt vaardig, om het al
Te ſtemmen met uw woord, wat ik verhaalen zal.

TWEEDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA, ZATINE, ZAÏRE, AKOMAT, OSMIN.

AKOMAT. (gen.
'T GEmeen gerucht heeft ons de waarheid niet verbór-
Osmin zag 't heir, Mêvrouw, en Amurat, vol zórgen.
Zyn kwaad vermoeden maakt hem reis op reis ontſteld,
Om dat het leger op de zy zyns broeders helt.
Elk roept hem tót de troon, terwyl de Perſiaanen
Na Babiloniën neêrzakken met hunn' vaanen.
De Vórſt zal heden, aan den voet van haaren Wal,
Beproeven door een' ſlag het lóſſe krygs geval.
Men zeit, dat dit gevecht ons noodlót moet bepaalen;
En zo 'k, in 't reizen van Osmin, niet kom te dwaalen,
De Hemel heeft daar van nu al 't beſluit beſtierd;
Dewyl reeds Amurat, óf vlugt, óf zegeviert. (uitten.
Men ſtaakk' het zwygen, kom, men moet, ons opzet
Laat ons van deze uur af voor hem de Poorten ſluiten.
En zonder dat men weet, óf hy verwint, óf vlucht,
'T is beſt, geloofme, dat men voorkomt het gerucht.
Wat vreeſt gy, zo hy vlucht? en heeft hy overwonnen,
De beſte raad is, die men 't eerſte heeft verzonnen.
Gy zoud vergeefs een vólk zyn magt ontrekken, dat

Gereed ſtond, om hunn' Vórſt te ontfangen in de ſtad.
'K heb door myn kuipery reeds weeten om te zetten
De Heil'ge Muſties, en vertaalders onzer wetten.
Ik heb voor lang beſpeurd, hoe 't bygelovig vólk
Des Gódsdienſt breidel vólgt, en 't oordeel van haar tólk.
Mevrouw, vergun ons, dat Prins Bajazet eens buiten
Zyn' kerker treede, en doet voor hem 't Serrail ontſlui-
Ontvouw in zyne naam den ſtandaard, die alleen (ten.
'T gewoonlijk teken is van groote zwarighêen.
Het vólk, door zyne naam grootmoedig aangedreeven,
Weet, dat zyn' deugd alleen hem ſchuld heeft aangevree-
ven.
Ook zal ik, door myn' zórg, verſtrooijen door de ſtad
Een maar, die aan het vólk zal doen gelooven, dat
Hen Amurat verwerpt, die toornig, en vermetel,
Tót hunne ſmaad, verr' van Byzantium zyn' zetel
Wil veſten. toonen wy, hoe hy zyn' broeder dreigt,
U had, door wreed bevel, tót zynen dood geneigd.
Voor al, laat zich de Prins verklaaren, en hen toonen
Dat hy is waardig dat wy hem, als Keyſer, kroonen.

RÓXANE.

'T is wel; ik zal myn woord geſtand doen; gy, ga heen,
Ga Akomat, vergaar uw' vrienden vaſt by een.
Kom hunn' gevoelen my dan weder openbaaren,
Dan zal ik aanſtonds ook u myn beſluit verklaaren.
Ik wil den Prins eerſt zien, en peilen, óf zyn hart
Ook tót het zelfde wit, met my gedreeven werd.
Ga, maar keer ſpoedig weêr.

DERDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA, ZATÎME, ZAÏRE.

RÓXANE.

Prins Bajazet zal 't oordeel
Nu vellen van ons lót, tót eigen schade, óf voordeel.
'K wil voor de laaste maal nóch uit zyn' mond verstaan,
En zien, óf hy me mint.

ATALIDA.

Hoe? twyfelt gy daar aan?
Mevrouw, volvoer met haast het geen gy hebt bestoo-
Gy weet, wat Akomat heeft tegens u gesprooken. (ken.
Gy mint den Prins, wie weet, indien gy langer wacht,
Of gy nóch mórgen hebt zyn' vryheid in uw' magt?
Mißchien komt Amurat, door wraakzucht aangedree-
ven,
Op dat hy kort de draad van zulk een kostlyk leven.
Mevróuw wat argwaan stort u nóch die twyfel in?

RÓXANE.

Maar durft ge my dan wel verzek'ren van zyn' min?

ATALIDA.

(zwichten,
Wel, hoe Mevrouw? de zórg, die nooit zyn moed deê
'T geen gy verricht hebt, en voor hem nóch kunt verrich-
'T gevaar, zyne achting, en voor al uw' minlykheid (ten,
Verzek'ren dat hy is tót uwe dienst bereid.
Uw' gunst zal eeuwiglyk in zyn' gedachten leeven.

RÓXANE.

Kon ik't gelooven, om my zelven rust te geeven!
Wat wederhoud dan dien ondankbre, dat hy niet,
Tót myn vertroosting spreekt, en eindigt myn verdriet.
Als ik hem zag ontsteld, vertrouwende op uw reden,
Waande ik met vreugd, dat ik van hem wierd aangebe-
Ik wilde, dat men hem in 't heimlyk by me bragt, (den.
Ik had verzekering van zyne trouw verwacht.

Maar,

Maar, de al te groote min maakt mooglyk hem verwaaten.
Ik staak dit vruchteloos verhaal, 't kan ons niet baaten.
Ik vond altyd die vlam, en liefde in hem verdoofd,
Die my uw' vleijery zo krachtig had beloofd.
Dóch eind'lyk kan, zo ik hem 't ryk geef, en zyn leeven,
Die lóssche onzekerheid my geen vernoeging geeven.

ATALIDA.

Waar wiltge dan, dat hem zyn' liefde toeverbind?

RÓXANE.

Dat hy my heden trouwt, indien hy my bemint.

ATALIDA.

U trouwen? Hemel! ach! wat ramp hebt gy besllooten?

RÓXANE.

'T is waar, 'k zie door 't gebruik, myn opzet omgestooten.
'K weet, onder de Ottomans, is een' vervloekte wét,
Die hunne min weêrhoud van 't wettig huwlyksbed.
Van zoo veel schoonheên die aan s' Keizers oog behaagen,
Gunt hy aan een de naam van minnaares te draagen.
Die, hoe bemint, en schoon, geduurig in verdriet
Haar' meester, als slavin, in haaren schoot geniet.
Zy moet zich eeuwig aan die trótse wet verbinden.
Zy kan geen uitkomst in haar slavernije vinden,
Ten zy zy wordt, wanneer zy heeft een Zoon gebaard,
Voor Keizerinne, door het gansche ryk, verklaard.
Door grooter yver wierd Vórst Amurat gedreeven.
Hy wilde dat die eer zyn' min wierd toegeschreeven;
Hy gaf my de eernaam; Ja hy heeft in myn geweld,
Het leven van den Prins volkomentlyk gesteld.
Dóch, ik kon Amurat zo ver nooit overreden,
Dat hy belófte deed met my in de echt te treeden.
En ik, die nimmermeer heb andere eer bemind,
Dan zyne trouw, sloeg al zyn' weldâan in de wind.
Maar 't is niet nodig, dat ik dus my zelf rechtvaerdig:
'T vergeeten van zyn' gunst is Bajazet wel waerdig.
In spyt der rampen, die hem troffen, heeft hy my

Meêr

Meêr dan de Vórst behaagd. Ik heb op onze zy,
Lytwachten, vrouwen, den Vizier, ja 't al verkreegen;
In 't kort, gy ziet, tót welk een tóp hy is gesteegen.
'K weet dat myn' liefde dank. de magt, die Amurat
My over 't leeven van den Prins gegeeven had,
Heb ik zeer wel gebruikt. Nu kan my niets beletten.
Myn' Bajazet zal haast zyn' voet ten zetel zetten.
'T scheelt slechts één trap, óf hy beheerscht zyns broeders troon.
'K zie hem door myn beleid reeds pryken met de kroon.
Dóch, hoe ik hem bemin, zo Bajazet, my heden
Durft weigeren, met hem in 't echtverbond te treeden,
My die gehaate wet staag voorwerpt, en, zo hy,
Daar 'k alles waag voor hem, niet alles waagt voor my,
'K zal op dat oogenblik myn' liefde en brand doen smooren:
En zonder achterdócht, al ging ik zelfs verlooren,
De ondankb're vloeken, en uit euv'len overmoed,
De hoon my aangedaan afwasschen in zyn bloed.
Dit is 't, waar op hy my moet aanstonds antwoord geeven.
Hier draait zyn schade op, óf zyn heil, zyn' dood, óf leeven.
En zonder dat ik nu uw' hulp verzoek, en stem,
Om my zo te uitten op een beter wys aan hem,
'K wil uit zyne oogen, uit zyn' mond, en uit zyn wezen,
Zyn opzet, en zyn' ziels verborgentheden leezen.
'K wil, dat hy heimlyk hier terstond, door myn bevel,
Gebragt, voor myn gezigt verschijnen zal. vaar wel.
Gy zult, na dit gesprek, van alles tyding hooren.

VIERDE TOONEEL.

ATALIDA, ZAÎRE.

ATALIDA.

HEt is met my gedaan, Zaïre, ik ben verlooren!

ZAÎRE.

Gy?

ATA-

ATALIDA.

Ik voorzie, al 't geen ik moet; en merk gewis,
Dat al myn hoop, helaas! alleen een wanhoop is.

ZAÏRE.

Wel hoe, waarom Mevrouw?

ATALIDA.

Zo gy hebt acht geslagen,
Op 't geen Róxane my terstond heeft voor gedraagen,
Wat ongehoorde dwang zy ons kwam voor te slaan:
De Prins, zei zy, moet, óf my trouwen, óf vergaan.
Zo hy zich overgeeft, hoe zal 't myn' ziel doorsnyden!
Zo hy haar wederstreeft, wat staat hem niet te lyden!

ZAÏRE.

'K begryp uw ongeluk; maar dat dit zou geschiên,
Moest van uw' liefde al lang te vooren zyn voorzien.

ATALIDA.

Helaas! Zaïre, is ooit de liefde wel zo kunstig,
In 't spellen van haar' ramp; ja alles scheen ons gunstig;
Róxane steunende op myn' trouw, beeld zich nóch in
Dat zy verzekerd is van zynen wedermin,
Haar lichtgeloovigheid wierd door myn list bedroogen.
Zy sprak hem, door myn' mond, en zag hem, door myne oogen.
'K zag my dan eind'lyk, op de rê van heil geland,
Als ik myn' Bajazet ging kroonen door haar' hand.
Maar, ach! de hemel doet die vloed van voorspoed ebben.
Wat was 't, Zaïre, dat ik toen gedaan moest hebben?
Moest haare dooling zyn van my gebragt in 't licht?
Moest zy, door my, tót zyn bederf, zyn onderricht?
Zou ik zo wreed zyn! eer die min haar hart doorgriefde,
Beminde ik hem, en ik genoot zyn' wederliefde.
Het heugt u immers, dat van onze ted're jeugd,
De liefde, door het bloed begonnen, wierd met vreugd
Gekweekt: gekoesterd. in de schoot van zynen moeder,
Leerde ik, hoe Bajazet verscheelde van zyn' broeder.
Zy zag, met vreugd, die band der liefde vast gemaakt:

En schoon ik, door haar' dood, van hem ben afgeraakt,
Zo zóchten wy nóchtans, elkander te behaagen,
En in het heimelyk wêerliefde toe te draagen.
Róxane, die daar na my heeft haar wit ontbloot,
Wou van haar zielsgeheim my maaken deelgenoot.
Zy kan niet zonder min dien braaven held aanschouwen:
Zy heeft, (hem ziende) hem veel gunsten voorgehou-
wen. (schoond,
De Prins verwonderd heeft zich voor haar' zórg ver-
En, kon hy ánders doen? Eerbiedigheid getoond. (den!
Hoe licht laat zich de liefde in 't geen ze wenscht verlei-
Róxane, wel vernoegd, en van hem afgescheiden,
Heeft ons verplicht, om haar, door averechts beleid,
'T vermaak te gunnen van haar' lichtgelovigheid.
'T is waar, Zaîre, ik kon in die veranderingen,
Myn minnenydigheid door zwakheid niet bedwingen:
Myn medeminnares heeft, brandende op dien held,
Een rykstroon tegens myn' behoorlykheid gesteld.
Zy speelde, om al haar zórg, gestaâg in zyn' gedachten,
Zy spraak hem van de kroon die hem stond te verwach-
Hoe krachteloos ben ik! helaas! voor al myn' reên, (ten.
Had ik niets anders, dan wat zuchten, en gebeên.
De Hemel is alleen getuigen van myn' traanen.
Maar end'lyk Bajazet verdreef myn ydel waanen, (aan
En onrust; 'k doemde voort myn weenen; 'k drong hem
Tót veinzen, 'k sprak voor hem; maar, ach! nu is 't ge-
Róxane dus gehoond, en listig uitgestreeken, (daan,
Merkt haast haar' dwaling, en zal die op 't felste wreeken.
Nooit veinst myn' Bajazet, ik ken zyn edel hart,
Dat fluks ontsteekt, en nooit tót vrees gedreeven werd.
'K heb ieder oogenblik, als zy hem spraak, met beeven,
En kille schrik, zyn' reên een zachten zin gegeeven.
Hy vliegt in zyn bederf! ach! dat Róxane hem,
Gelyk zy plag voorheen, wou spreeken door myn' stem:
Mogt ik ten minsten zyn gelaat daar toe bereiden!
Zaîre, maar ik mag zyn' doorgang hier verbeiden.

'K vermag veel, met een lonk, hy laat zich licht beråan.
Laat hy veel liever, met haar trouwen, dan vergaan.
'T is zeker, dat men hem zal slagten op haar wenken:
Helaas! hy raakt om hals! myn' ziel wil u bedenken,
Onstel u niet, beveel uw' minnaar aan zyn' trouw.
Of waantge, dat men zich om u verderven zou?
En moogly k Bajazet zal naar uw welbehaagen,
Meêr zórg, als gy begeert, voor zyne welstand draagen.

ZAÎRE.

In welk een zórg, Mevrouw, is uwe ziel verward?
Hoe pynigt gy met leed dus voor de tyd uw hart?
Sla daar geen twyfel aan, de Prins is u geneegen,
Hy bid u aan, gy kunt alleen zyn ziel beweegen.
Laat vaaren, óf verberg 't verdriet, dat u verslindt;
Ontdek niet door uw smart, dat gy elkander mint.
Róxanes hand zal zelfs hem tót verlóssing strekken,
Indien zy nooit komt haar mêminnaars te ontdekken.
Kom elders, daar uw' smart geen achterdócht verwekt,
Wacht tót zich de uitslag van hunn' samenspraak ontdekt.

ATALIDA.

Wel aan, Zaïre, kom. en Hemel wiltge wreeken
'T bedróg, dat tusschen twee, die minnen, is besteeken,
Zo uw' rechtvaerdigheid geen list in liefde duld,
Wreek u alleen op my, ik heb alleen de schuld.

Eynde van 't Eerste Bedryf.

TWE-

TWEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

BAJAZET, RÓXANE.

RÓXANE.

WY zien dan eind'lyk, Prins, 't noodlóttig uur gebooren, (beschooren.
Het welk de Hemel, tót uw' vryheid, heeft
Niets wederhoudt my, en nu kan ik na myn' zin
Beschieten 't oogwit van myne afgepynde min.
Niet, dat gy alles reeds hebt na uw' wensch verkreegen,
Of dat gy zyt ten troon in volle vrê gesteegen.
'k Heb u de kroon beloofd; ik doe 't geen ik vermag,
Gy voelt uw' arm door my gewapend, tót de slag
Van uwe vyanden, door my zyt gy ontkoomen (men.
Een groot gevaar. Uw' deugd zal 't overig niet schroo-
Osmin heeft heimelijk zo veel in 't heir verstaan,
Dat u de Mufties, en het vólk zyn toegedaan:
En Akomat zal u de stad in handen stellen.
Hoe, weet gy niet, dat zelf de Prinssen, slaven hellen;
Met al de stommen op mijn' zyde; en alles wat
Deze omtrek van 't Serraîl in zyne kring bevat,
Heeft my stilzwygentheid belooft, ja, zelfs hun leeven
Daar voor verpand, en zal 't gewillig overgeeven.
Begin nu, Prins, begin, begeef u in het veld
Van eer, wiens ingang voor u open is gesteld,
Door myn beleid. Gy zult rechtvaardig u verweeren;
Gy zult een hand, die u de dood dreigt, kunnen keeren.
Langs deze weg zyn uw' voorvaderen ten troon
Gesteegen, en hier door verkrygt uw hoofd de kroon,
Niet op een vremde wys. Dóch laat ons aanstonds trach-
Te vesten ons geluk, laat ons niet langer wachten. (ten,
Toon aan de waereld, dat, al 't geen wy trachten, om
U dienst te doen, het al is voor myn bruidegom.

Kom,

Kom; Prins, wil end'lyk eens, door wêermin aange-
Bekrachtigen de trouw,die ik u heb gegeeven. (dreeven

BAJAZET.

Mevrouw, wat ftelt gy voor!

RÓXANE.

Wel, Prins, wat gaat u aân?
Welk is 't geheim, 't geen ons geluk kan tegenftaan?

BAJAZET.

Weet gy niet dat de troon... ach! fchept gy dan behaagen
In 't hartzeer, dat ik ly, met zulks my af te vraagen?

RÓXANE.

Ik weet, dat (fint een van de Vórften heeft beproefd
De razerny van een ontmenfchte, en zag bedroefd
Zyn' bruid gebonden aan des overwinnaars wagen,
Belaân met kétens door heel Azië omgedraagen)
De Vórften daalende uit dat ftamhuis, voor de faam
En luifter van hun bloed bekommerd, meeft de naam
Van bruigom haaten: maar de liefde vólgt geen wetten.
Tot voorbeeld moet ik u hier eens voor oogen zetten
Vórft Soliman. (Wie heeft ooit onder uw geflagt,
De waereld door gevreefd, en om de deugd geacht,
De luifter van uw huis tót hooger tóp verheven?)
Die groote Vórft heeft hy niet hart en ziel gegeeven
Aan Róxelane; ja, in weêrwil van de troon,
Haar edelmoedig trouw, en Septer aangeboôn?
Schoon zy geen midd'len had, om tót die ftaat te ftygen,
Als die zy kon door haar betoveringen krygen.

BAJAZET.

'K beken, 't is waar, Mevrouw, maar zie ook wat ik
Hoe weinig ben ik, en hoe veel was Soliman, (kan,
Hy zat reeds in 't genót der opperheerfchappije,
Egypte, fmaakende het juk zyns flavernije,
Het fterke Rodus, dât eerft zo ontzagch'lyk was,
Maar nu, door zyn geweld, bedolven legt in de afch;
De Donauw heel verwoeft, de moedige Afrikaanen
Getemd, de grenzen van het ryk der Perfiaanen

Door zyne kling besnoeid ; en al wat door zyn' magt
Veroverd is, maakt, dat zyn' wil geen wetten acht.
Maar wat ben ik? ik moet tót zulk een hoogte raaken,
Door gunst van 't vólk. Alleen myne ongelukken maa-
My kenbaar: alles loopt my tegen; 'k ben belâan, (ken
En hang in twyfel, welk een' weg ik in moet slaan.
Als 't vólk ons ziet in vreugde, en volle weelde leeven,
Hoe zal het dan geloof aan onze traanen geeven?
Ach! overdenk, Mevrouw, 't ramzaalig einde van
Osman, nóch vlei my met het lót van Soliman. (ven,
De Hoofden van het vólk, tót bloeddorst aangedree-
Om 't moorden van den Vórst een schijn van recht te
geeven,
Verklaarden, dat hy zich misgaan had door de trouw;
Dit storten hem in zyn bederf. En gy Mevrouw,
Stelt my ze voor! wat zal ik u nóch end'lyk zeggen?
Ik zal meêr durven, als 't gebied by my zal leggen.
Verhaasten wy ons niet, zie my eerst op den troon,
Op dat uw' min dan kryg' myn' weêrmin tot haar loon.

RÓXANE.

Myn' onbedachtsaamheid bemerk ik; en, daar tegen,
Zie 'k uw' voorzichtigheid het alles overweegen.
Het alderminst gevaar speelt u staâg in de zin,
Waar toe gy moog'lyk moogt vervallen door de min.
Gy vreest uw' dapperheid, uwe eer, u zelf te krenken.
Het zy zo: ik geloof 't: maar, Prins, wil overdenken
Dat doodelyk gevaar, 't geen u hangt boven 't hoofd,
Zo gy myn' trouw verwerpt, die ik u heb beloofd?
Het loopt u zonder my, ondankbare, alles tegen.
Weet dat ik die ben, aan wiens gunst, u ligt gelegen,
Ik heb in myne magt de poorten van het hóf.
Denk, dat ik die voor u kan eeuwig sluyten, óf
Ontsluyten; denk, dat gy door my geniet het leven;
Dat ik 't u langer niet, als gy my mint, zal geeven.
Had myne min, die gy weêrstreeft, u niet gespaart,
Weet gy wél, Prins, dat gy al lang geknevveld waart.

BAJAZET. (kreegen.
'T is waar, Mevrouw, 'k heb 't al door uwe gunst ver-
'T is billik ook, dat gy uw' roem draagt op dien zegen,
Schoon ik het ryk voor my zag nederbuigen; want
Al wat ik heb, ik heb het alles van uw' hand. (ken.
'K ontslaa my daar niet af: myn' mond zal eeuwig spree-
Myn' plicht, en myn ontzag genoegzaam daar een teken
Van geeven, 'k ben aan u verplicht; ja-zelfs myn bloed,
Myn leven schenkt gy my, maar wilt gy dat ik moet...

RÓXANE. (veelen,
Neen, 'k wil niet meêr, 'k voel dat uw' reed'nen my ver-
Die gy u afdwingt, 'k zie uw wenschen veel verschee-
Van myn' gedachten, en ik verg niet, dat gy zoud (len
Myn' min inwilligen; ondankb're! wat weêrhoud
My end'lyk? laat u dit gelukkig lót ontwringen:
Sterf, trótse, sterf, my zyn bekend uw' weifelingen.
Is myn aanmoedigen u eens aan 't hart gegaan?
Hebt gy de minste blyk van weêrmin ooit gedaan?
Ik merk uw inzigt, ach! gy stelt een vast betrouwen,
Dat myn gevaar, ook wat ik doe, u zal behouwen;
Dat, wyl myn' ziel met zulk een' teêrheid u bemind,
Zy ook geen voordeel van 't uwe afgezonderd vind.
Maar neen, de goedheid van uw' broeder doet my hoo-
pen: (pen;
Gy weet zyn hart staat voor myn' liefde en zuchten oo-
Meineedige, wy zien zyn gramschap reeds verzacht,
'K voldoe hem met uw bloed, zyn' hoon ter wraak ge-
Door uwe dood zal hy my veronschuldigd achten, (slagt.
Ik vlieg'er heen, gy hebt uw wis bederf te wachten.
Maar Bajazet, helaas! ik voel, dat ik u min:
Gy dood u zelf, verban die wreedheid uit myn' zin.
Vervoer geen minnaares tót wanhoop: het berouwen
Kan u het leeven, zo gy nóch wilt, doen behouwen.
Ontslipt my slechts een woord, gy raakt terstond van kant.

BAJAZET.
Myn leven, ik beken 't, Mevrouw, is in uw' hand.

'T is mooglyk dienstig tót uw doelwit; door myn ster-
Kund gy vergiffenis by Amurat verwerven. (ven
Gy zult weêr de eerste plaats bezitten in zyn hert.

RÓXANE.

In 't zyne! ach! denkt gy, schoon 't my aangeboden werd,
Dat, zo aan my de hoop van 't uwe word benomen,
Een ander denkbeeld kan in myn' gedachten komen
Als 't geene dat myn hart dus lang bezeeten heeft?
Het welk niet leeven kan, indien 't voor u niet leeft.
Zelf met de wapens, die 'k u geef, gaat gy my tegen:
Had ik myn' zwakheid voor dien wreeden tóch verzwee-
Nu zegenpraalt hy tróts daar over. Ja, 'k beken, (gen!
Dat ik, om voor u iets te veinzen, magt'loos ben.
Aan u hangt al myn heil, en als ik u verbólgen
Om 't leeven heb gebragt, myn' dood zal de uwe vólgen.
Wat vreugd geniet ik dan voor al myn' zórg, en pyn?
Gy zucht nóch end'lyk eens, en schynt ontstelt te zyn!
Ach! wat besluyt gy? spreek.

BAJAZET.

ô Hemel! konde ik spreeken!

RÓXANE. (ken?

Wel hoe? wat hoor ik? gy versmaad dan al myn smee-
Gy hebt verbórgentheên, die ik niet mag verstaan?
Ach! wat besluyt gy, en wat moet'er zyn gedaan?

BAJAZET. (gen.

Wel aan, Mevrouw, verkies: gy kund uw' keur verkry-
Wyst my een middel, die my op den troon doet stygen,
Of breng my om, en neem uwe ófferhanden aan,
Ik ben bereid.

RÓXANE.

Ach!.... wel, gy zult dan zyn voldaan.
Lyfwachten, nadert, komt.

TWEEDE TOONEEL.

RÓXANE, BAJAZET, AKOMAT.

RÓXANE.

Gy kund weêrom vertrekken;
De zaak is reeds verricht, ik heb u niets te ontdekken:
Weet Akomat, dat ik erkén de heerschappy
Van Amurat, dat het Serraîl geslooten zy,
Dat alles werd hersteld, gelyk het was voor deezen.

DERDE TOONEEL.

BAJAZET, AKOMAT.

AKOMAT.

(weezen?
MYn Heer, wat hoor ik? wat zal 't endelyk met ons
Wat vreemder voorval? wie is de oorzaak van het kwaad,
Daar deez' verandering zo schielik uit ontstaat?
ô Hemel! wat is dit?

BAJAZET.

'K zal 't u te kennen geeven;
Róxane doelt op wraak door gramschap aangedreeven.
Ons opzet is vergeefs: 't kan nimmer zyn volbragt.
Gy zyt gewaarschouwd, Heer; neem op u zelven acht.
Verkies uw zy: gy zult u licht bedroogen vinden,
Verlaat u niet op ons.

AKOMAT.

Hoe?

BAJAZET.

Kies voor uwe vrinden,
En u een vrije plaats; ik weet in welk gevaar
U myne vriendschap steekt: 'k hoopte u te loonen, maar

Het is met my gedaan, ik mag daar niet aan denken.

AKOMAT.

Welk is de hinderpaal, die ons zo zeer kan krenken?
Ik heb 't Serrail in vreê zo aanstonds nóch bezógt,
Waar toe heeft u, en haar, de razerny gebrógt?

BAJAZET.

Zy wil, dat ik haar' min zal met myn' trouw vereeren.

AKOMAT.

Hoe? 't Keizerlyk gebruik stryd tegens haar begeeren.
Maar is dan dit gebruik een wet van zulk een kracht,
Dat gy uw leven, om die te voldoen, veracht?
Een heil'ger wet wil, dat ge u zelven zult behouwen,
En ge uit een wis bederf zult rukken, door het trouwen,
Het eenig overschót van 't Ottomansche bloed.

BAJAZET.

Het was te duur gekóft, zo 'k door een laf gemoed,
'T ramzaalig overschót zou van de dood bewaaren.

AKOMAT.

Hoe kwelt ge u zelfs? laat die zwaarmoedigheden vaaren.
Heeft ooit de trouw de naam van Soliman besmet?
Nóchtans nooit dreigde hem het strenge nootlót, met
Zulk een gevaar, als u reeds sidd'ren doet, en beeven.

BAJAZET.

Aan dit gevaar zou al myn' schand' zyn toegeschreeven.
Om dit rampzaalig lót in 't end te ontkomen, zou
Ik gaan volbrengen een gedwongen slaafsche trouw?
Geen haatelyke schyn heeft Soliman bewoogen;
Want zyn slavinne vond genade voor zyne oogen,
En dat hy haar zyn hart en trouw schonk, was zyn' wil.

AKOMAT

Maar, gy bemint Róxane.

BAJAZET.

O Akomat, zwyg stil...

Ik zal veel minder, als gy denkt, myn lót beklaagen.
Ik acht de dood niet voor de zwaarste van myn' plaagen.

Ik heb van jongs af op uw voorbeeld die gezógt.
Ik ben zo ver door myn' gevangenis gebrógt,
Dat ikze dichter nu durf onder de oogen ſtreeven.
De dood volbrengt de loop van een bekommerd leven;
En Amurat heeft meer dan honderdmaal myn bloed
Gedreigd te ſtorten. Ach! indien ik ſterven moet
Met ongenoegen.... Ik beklaag niet zonder reeden,
Die trouwe harten, wiêr ontelb're dienſtbaarheden,
Te ſlecht vergolden, voor my zórgen dag en nacht.

AKOMAT.

Ach! zo wy ſneuv'len, dat ge u zelfs dan de oorzaak (acht.
Een woord van u, myn heer, kan 't leven ons behouwen.
Al de Janitſers, op wiens gunſt gy moogt vertrouwen,
Het heilig ſteunzel van de Góddelijke wet,
De Byzantynen, die in aanzien zijn, en 't met
Hen houden, zullen zich van ſtonden aan bereijen,
Om u met volle vreugd na de oude plaats te leijen,
Alwaar de nieuwe vórſt gewoonlyk word gekroond.

BAJAZET.

Indien het vólk tót my zich zo genegen toont,
Mag ik verlóſſing van Róxane door hen hoopen;
Wel, Akomat, breek met geweld de poorten open
Van 't Hóf, ruk herwaards met dien dapp'ren troep ver-
'K wil liever gaan van hier bebloed en met geweld, (zeld;
Als tegens dank my zien met zulk een echt beladen!
Miſſchien zal de uitterſte noodzaaklykheid my raaden.
Een eed'le wanhoop zal my mooglyk byſtand biên,
Ik zal de zekerheid uws trouws, al ſlaande zien,
En tyd vergunnen, om by my in 't Hóf te koomen.

AKOMAT.

Wel, ſchoon ik alle vlyt aanwénd, zal ik betoomen
Róxanes wraakluſt? kan zy niet, met eenen ſlag,
Haar wraak verzeek'ren? waar toe dan die yver? ach! (ken.
Dit zal ons ſchuldig aan een vrucht'loos ſchelmſtuk maa-
Beloof ſlechts, op dat gy uit dit gevaar moogt raaken,

Laat uw belóften zyn van een gering gewigt.

BAJAZET.

Ik..:

AKOMAT.

Schaam u niet, myn heer, uw bloed is niet verplicht,
Als eene slaaf zijn' eed te houden; slaa uwe oogen
Eens op die helden, die de waereld omgetoogen,
Tróts zegenpraalden, door de kracht van 't oorlógsrecht,
Vrije overwinnaars, en zelfs meesters van hun echt,
Alleen het voordeel van den staat stelde aan hen wetten,
En zelden zag men hen hun voet ten zetel zetten,
Als door beloofde trouw, die dikwils wierd beklad.
'K vervoer my zelfs, myn Heer....

BAJAZET.

Ik weet, wel, Akomat,
Hoe ver het voordeel van den staat hen heeft gedreeven;
Maar nimmer zouden zy, niet achtende hun leven,
Het zelve koopen door meineedigheid, ô neen!

AKOMAT.

ô Trouw! ô deugd! ô hart vol edelmoedigheên!
Die my, schoon stervende, verwond'ring af komt dringen.
'k Moet in een oogenblik een reeks bekommeringen
Verwinnen.... Welk geluk, Mevrouw, geleid u hier?

VIERDE TOONEEL.

BAJAZET, ATALIDA, AKOMAT.

AKOMAT.

HElaas! help my, hy vliegt in zyn bederf.

ATALIDA.

Vizir,
Dat is 't, waar van ik hem zo aanstonds wilde spreeken:
Maar, laat ons hier alleen. Roxane heet op wreeken,
En

En aangeprikkeld, tót zyne ondergang, wil 't Hóf
Doen fluiten; maar vertrek niet ver van hier, Heer, óf
Uw wederkeeren in deez' nood ons iets mogt baaten.

VYFDE TOONEEL.

BAJAZET, ATALIDA,

BAJAZET.

WEl aan, het is nu tyd, dat ik u moet verlaaten.
De Hemel ftraft mijn' lift, en uw' voorzigtigheid
Is vrucht'loos. Deze flag wift ik door geen beleid
Te ontwyken. Ach! ik moeft u, ót myn leven derven.
Oneed'le dwang! waar dient gy toe? 'k moet laater fterven,
Dit is alleen de vrucht van al myn veinzery.
Ik heb dit overlang aan u voorzegt, maar gy
Hebt zulks gewild; ik heb de traanen van uwe oogen
Zo lang gefpaard, als 't is geweeft in mijn vermoogen.
O fchoone Atalida! ik bid u, wil ontvliên
Róxanes byzyn, nóch laat haar uw' traanen zien;
Zy zouden u verraân, verberg die voor haare oogen:
Vaarwel, 't gevaar, ach! kan geen uitftel meêr gedoo- (gen.

ATALIDA.

Gy hebt genoeg voor een rampzaalige geftreên,
En tegen 't noodlót aangeworfteld, Prins, ô neen,
Myn welvaard ftaat aan u te duur: aanvaard de ftaaten,
Gy moet u keeren tót Róxane, en my verlaaten.

BAJAZET.

Ach! u verlaaten!

ATALIDA.

'K wil 't, 'k heb my daar op bedacht.
Van duizend zórgen tót nu toe by dag, en nacht
Gefóld, 't is waar, kon ik niet denken, zonder vreezen,
Dat gy kond leeven, en de myne niet meêr weezen;
En, als 't gelukkig lót in myn' gedachten fchoot,
Van myn mêminnares, wierd nóch myn leed vergroot.

Uw'

Uw' dood (vergeef de drift en razerny der liefde)
Scheen niet de grootste pyn, die my het hart doorgriefde.
Maar, voor myn droevig oog, heeft uwe aanstaande dood
Zich nooit, op zulk een wys, met al haar schrik, ontbloot.
Gy kwaamt my nooit, in zulk een staat, als nu te vooren,
Gereed, om voor het laatst van my, vaarwel, te hooren,
'Kweet uw' standvastigheid, 'kweet dat uw ziel niet beeft,
Dat zy een eed'le dood tróts onder de oogen streeft.
Uw hart vermaakt zich, dat het aan my mag de vruchten
Bewyzen van zyn' trouw in zyne laatste zuchten.
Helaas! maar val myn ziel, die zwak is, niet te straf;
Meet doch myn krachten by uwe ongelukken af.
Ik bid, stel my niet bloot aan levendiger pynen,
Die nooit een minnend hart de traanen deên verdwynen.

BAJAZET.

Maar, zo ge zelfs my zaagt volvoeren deze trouw,
Hoe zou het met u gaan? uw haat verstikte in rouw.

ATALIDA.

Bekommer u niet Prins, hoe ik my dan zal draagen.
Hoe weet ik, óf ik in mijn' rampen geen behaagen
Zal scheppen? 'k Zal misschien myn lót gehoorzaam zyn:
Ik zal licht denken in het midden van myn' pyn,
Dat gy bereid waart, om u zelven om te brengen;
Dat gy niet sneuvelt, om dat ik 't niet wou gehengen.

BAJAZET.

O neen, uw oog zal nooit die wreede bruilcft zien,
Mevrouw, hoe meerder gy my de ontrouw zult gebiên,
Hoe meêr ik zie dat uw' verheeven deugden zullen
Verdienen, dat gy nooit moogt deeze wensch vervullen.
Die teed're liefde, die in ons van kindsbeen af
Begon, wiens vlam de tyd in 't heim'lyk voedzel gaf;
Uw' traanen die myn hand alleenlyk af kon wissen,
En duizend eeden dat gy nimmer my zoud missen.
Hoe? de ontrouw eindigde het al op zulk een voet?
Ik trouwen! en met wie? (zo ik 't u zeggen moet,)
Met een slavin, op wiens geen hartstócht heeft vermoogen,

Als

Als eige voordeel; die geduurig voor mijne oogen
De wreedste straf stelt, die my opdraagt aan haar trouw,
Of aan een wisse dood; terwyl dat gy Mevrouw,
Gevoelig in mijn druk, uw eedel bloed wel waardig,
My óffert uwe min, ach! dat myn bloed, 'k ben vaardig,
Tot zoen van Amurat, zo aanstonds zy geslagt,
Wyl 'k uw' verlóssing zulk een prys wel waardig acht.

ATALIDA.

Gy kund my zyn getrouw, en blijven in het leeven.

BAJAZET.

Spreek. Zo ik kan, ik zal uw' wil niet wederstreeven.

ATALIDA.

Róxane mint u, en in spyt van haar gemoed,
Zo gy meêr yver, om haar te behaagen, doet,
Zo, door uw' zuchten, zy word tót die hoop gedreeven,
dat eens....

BAJAZET.

'K verstaa't, ik kan mijn' stem daar toe niet geeven.
Beelt u niet in, dat op die dag myne eed'le geest,
Ter neêrgeslagen door een laffe wanhoop, vreest
De zórgen van een troon, waar toe zy kon geraaken,
Dat zy zoekt, door de dood, die last zich kwyt te maaken.
Licht heeft een stoute drift my al te ver gebragt;
Maar, denkende staâg op mijn wyt beroemd geslacht,
Hoopte ik, dat ik, door een oneed'le rust te derven, (ven.
Zoude onder 't heldendom mede eens een plaats verwer-
Maar, hoe de liefde, hoe de staatzucht op my woed,
En met een groote kracht bestryden myn gemoed,
Ik kan geen minnaares, die licht gelooft, bedriegen.
Ik wil veel liever in een eed'le wanhoop vliegen:
Vergeefs beloofde ik 't u, om myn' behoudenis;
Mijn' mond, die met mijn oog, een groote vyand is,
Van Leugentaal, zou, als ik haar zócht te behaagen,
Verstrooid uitbrengen, dat ik niet, als haat, kan draagen.
Haar oog, verbólgen door mijne al te koele vlam,
Zag licht, dat mijn gezucht niet uit mijn' boezem kwam.

O He-

O Hemel! 'k had aan haar lang opening gegeeven,
Indien ik voor haar haat, niet anders, als myn leeven,
Had bloot gesteld, had ik te saamen niet gevreest,
Dat die zou op uw hoofd zijn neêrgedaald geweest.
Zou ik meinedig zijn! hoe zou ik zulks vermoogen?
Door schijnbeloften, door lafhertigheid haare oogen
Verblinden? ver van my die omweg in te slaan,
Indien uw hart zo niet met liefde was belaân,
Ik zag u zelfs de schaamt zo ver niet oversteig'ren.
Maar,om een eisch,die 'k niet kan toestaan,u te weig'ren,
Vaarwel, ik gaa aanstonds daar my Róxane ziet,
En ik verlaat u.

ATALIDA.

En ik, ik verlàat u niet.
Kom, wreede, kom ik zelf zal met u derwaards treeden,
Ik zelf wil haar al ons' geheimenis ontleeden.
Dewyl gy niet word door mijn bitt're zucht geraakt,
Maar u het sterven voor myne oogen zo vermaakt.
Róxane zal ons in uw weêrwil, saamen voegen,
Myn bloed zal haar veel meêr als 't uwe vergenoegen.
Dan word uw schrikkig oog het aanzien niet ontzeid,
Van 't bloedig schouwspel, dat gy zelf my hebt bereid.

BAJAZET.

ô Hemel! welke reên!

ATALIDA.

ô Wreede! durft gy hoopen,
Dat my myne eer, zo veel, als u niet komt te noopen?
Gy denkt niet, dat myn schaamte, als ik u spreeken liet,
Wel honderd maal, by na de heele zaak verried.
Maar uw bederf kwam my dan weêr in myn' gedachten.
Hoe komt, ondankb're! nu ik 't myn' wis moet verwachten,
Dat gy, 't geen ik voor u, voor my niet durft bestaan?
Geef maar eên gunstig woord, en zy zal zyn voldaan.
Gy zult Róxanes gunst hier door verkrygen kunnen,
Gy zelve ziet de tyd, die zy u wil vergunnen.

Ging

Ging de Vizier, toenze u verliet, was dit haar last?
Komt hier haar wacht, en houd u voor myne oogen vast?
Als zy my smeekte om zulx, door dulle drift gedreeven,
Kon haar geween my niet haar hart te kennen geeven?
Niets wederhoud haar als de hoop van uwe min,
Die kan de wapenen verbannen uit haar' zin.
Ga heen, myn heer, en schroom niet haar dit voor te (leggen.

BAJAZET.

Wel aan, 'k zal 't doen, Mevrouw, maar ach! wat zal ik (zeggen?

ATALIDA.

Helaas! vraag my geen raad, laat u de hemel raân,
Die zal 't u zeggen wat'er best dan dient gedaan.
Ga, 'k mag niet op één tyd by u, en by haar weezen;
Zy zou de liefde uit onze ontsteltenisse leezen;
Nóch eens, ga, want ik blyf niet daar zy by u is.
Zeg ... Prins, 't geen dient gezeid tót uw behoudenis.

Einde van het Tweede Bedryf.

D E R

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

ATALIDA, ZAÏRE,

ATALIDA.

'T IS waar, Zaïre, zyn' genade is uitgesproken,
Róxane is eens voldaan, en haare toorn gebroken.

ZAÏRE.

'K heb 't u gezegd, Mevrouw, ik zag, dat een slavin
Den ryksvizier, op haar bevel, heeft weder in
't Serrail geleid: ik sprak hem niet, maar uit de trekken
Van zyn gelaat, kon ik zyn hartstócht licht ontdekken.
En deez' verand'ring roept hem weêr, op dat hy 't pand
Van een onbreekb're vreê bevestigt met zyn' hand.
Róxane heeft gewis een zachter weg verkooren.

ATALIDA.

Zo is voór my de tyd van tegenspoed gebooren:
Zo neemt dan al myn' vreugd een eind met haar verdriet;
Maar 'k heb myn plicht voldaan, Zaïre, en 't rouwt my (niet.

ZAÎRE.

Mevrouw, wat kan op nieuws u stóf tót klaagen geeven?

ATALIDA.

Helaas! Zaïre, zeg, door welk een zucht gedreeven,
Kon Bajazet zo haast veranderen van zin?
Door welke aanlókzelen trok zy hem tót haar min?
Niets scheen Róxanes woede, en driften te beweegen;
Ach! heeft zy van zyn hart een zeeker pand verkreegen?
Spreek, trouwen zy?

ZAÎRE.

Dat is aan my verbórgen, maar,
Zo hy zich anders niet kan redden door 't gevaar,
Vólgt hy de wet, die gy hem zelfs hebt voorgehouwen,
In 't kort, zo hy haar trouwt....

ATA-

ATALIDA.

Zaïre, ach! hy haar trouwen!

ZAÏRE.

De zórgen, die gy voor zyn leven had, Mevrouw,
Doorknaagen die 't gemoed alreeds met naberouw?

ATALIDA.

Zaïre, neen; hy zal niets dan zyn plicht verrichten.
Zwyg minnenydigheid, ik wil, dat gy zult zwichten.
Zo Bajazet haar trouwt, ik ben 't die 't heeft begeerd,
Eer myn kloekmoedigheid, die u heeft overheerd.
Wil met haar ed'le raad, uw laffe niet vermengen,
Nóch in Róxanes arm hem voor myne oogen brengen.
'K zie zonder naberouw, hem pryken met de kroon,
Ik zie hem, door myn min gedwongen, op den troon.
Ik ken my zelfs; neen, ik verander niet van zinnen,
Ik wou bemind zyn, en hy zal my ſtadig minnen,
En deeze hoop maakt, dat ik alle trooſt niet derf,
Dat ik hem waardig, en met hem te vreeden ſterf!

ZAÏRE.

Hoe, ſterven! zoud gy zo een deerlijk opzet maaken?

ATALIDA.

'K verlies myn minnaar, wat kan 't overig my raaken.
Zaïre, acht gy de dood nóch voor een ongeluk,
Die zo veel traanen ſtuit, en eindigt zo veel druk?
Hy leeve; ik wil 't: al zou ik 't met myn leven boeten,
Ik ben 't getrooſt, wat ramp, wat druk my mag ontmoeten.
Ik onderzoek niet, wat my ſtrekt tot vreugde, of ſmart,
'K verlaat hem, dit vermag de liefde van myn hart.
Helaas! myn Bajazet heeft reden, om te denken,
Dat ik, nu ik hem wil deeze ófferhande ſchenken,
Hem liever heb, als dat myn oog, tót grooter pijn,
Zou van zyn leven, dat ik ſpaar, getuigen zijn.
Ik ga, 'k wil weeten....

ZAÎRE.

Wil uw ongeduld betoomen;
'K zie den Vizier, die u de zaak zal melden komen.

TWEDE TOONEEL.

ATALIDA, AKOMAT, ZAÏRE.

AKOMAT.

MEvrouw, hun' harten zyn vereenigd door de min;
Deez' kalmte voert ons weêr geruſt ter haven in.
Róxanes gramſchap is ontwapend, en haar woede
Geſtilt, zy heeft terſtond aan my, heel bly te moede,
Haar wil verklaard: terwyl ze aan 't vólk voor oogen zet,
Het ſchriklyk teken van den groote Mahomet,
Bereidt de Prins zich, om zyn krooning te voltrekkèn;
En ik ga de oorzaak van dit teken, 't vólk ontdekken:
En als een waare ſchrik de harten heeft vervult,
Wordt end'lyk Bajazet als Keizer ingehult.
Vergun my onderwyl, dat ik in uw gedachten
Den prys mag brengen, die myn' yver mag verwachten.
Maar denk niet, dat zo zoete een drift myn' ziel ontroert,
Waar door het hart word van een minnende vervoert.
Maar, zo door and're zórg, my waardig, door gebeden,
Door lange ſlaverny, door zulke eerbiedigheden,
Gelyk wy aan het bloed des Keizers zyn verplicht,
Ik mag....

ATALIDA.

'K zal metter tyd daar van zyn onderricht.
Gy zult my kennen, en men zal uw trouwheid loonen.
Maar welke driften zijn 't, die zy elkaar betoonen.

AKOMAT.

Mevrouw, gy twyfelt dan aan hunne minnegloed,
Die van beids zyde word gekoeſterd, en gevoed.

ATALIDA.

Neen, maar 'k verwonder my. Wat middel heeft hem ('t leven
Doen houden? op wat voet heeft zy 't aan hem gegeeven?
Trouwt hy haar endelyk? ô Hemel! kan 't geſchiên!

AKOMAT.

'K geloof 't, maar hoor al 't geen ik zelve heb gezien.
Hunn' razerny, Mevrouw, verrukte myne zinnen,
Ik schold het noodlót, en de minnaars, en het minnen,
En ben gantsch hoopeloos uit dit paleis gegaan,
Ik had myn' waardste schat reeds in een schip gelaân,
'T welk lag gereed, om af te steeken van deez' stranden,
Ik overdacht myn' vlucht in ver geleegen landen.
In deze staat wierd ik in 't hóf herroepen; 'k loop,
Ja vlieg'er heenen, wel gemoed, en vol van hoop.
Eerst zag ik een slavin; zy opent op myn spreeken,
En toont Róxanes last, ik vólg haar op dat teken;
Zy heeft in stilte my geleid in een vertrék,
Alwaar Róxane met den Prins was in gesprék.
Elk zweeg uit diep ontzag, ik zelf liet my niet hooren;
'K verwon myn ongeduld, uit vrees van hen te stooren.
'K sloeg lange tyd myn acht alleen op hun gezigt.
'K heb endelyk uit hun gelaat hunn' driften licht
Bespeurd. Róxane gaf aan hem haar' hand, tót teken
En pand van haare min, hy bleef in geen gebreeken;
Maar heeft aan haar gereikt, geheel verliefd zyn' hand,
Zyn trouw verzekerd, en betuigt zyn minnebrand.

ATALIDA.

Helaas!

AKOMAT.

Zy zagen my. Róxane is opgereezen:
Zie, sprak zy, deze zal mijn Vórst, en de uwe weezen,
Ga, moedige Akomat, 'k geef hem u over, lei
Hem zegenpraalende ten tempel, ga, berei
Hem de opperste eer, wil hem 't gehoorzaam vólk vertoonen,
En op het voorbeeld van 't Serrail tót Keizer kroonen,
Toen viel ik Bajazet te voet, 'k voldeê mijn' plicht,
En groete hem, als vórst, en ging uit hun gezigt.
'K acht mijn geluk te groot en niet om af te maalen,
Nu 'k in 't voorbygaan u kan deze zaak verhaalen,

Wijl ik hier door heb myne eerbiedigheid getoond.
Ik ga, Mevrouw, op dat hy werd van my gekroond.

DARDE TOONEEL.

ATALIDA, ZAIRE.

ATALIDA.

Laat ons vertrekken, laat ons niet hunn' blydschap stooren;

ZAIRE.

Mevrouw, ach! hoor....

ATALIDA.

Waar na wilt gy, dat ik zal hooren?
Róxane leeft vernoegd, hy óffert haar zyn' min,
Dit smart my niet; dewyl 't geschiedde met myn' zin.
Maar wilt gy, dat ik nóch de bruilóft zal aanschouwen?
Ach! 't is gedaan, gy ziet, dat zy elkander trouwen.
Maar, wie had ooit gedacht, dat, als hy voor zyn trouw,
Zórgvuldig, vol van min, zich voor my slachten wou,
Als hy in 't minst niet door myn' traanen wierd bewoogen,
En ik verblyd was, als ik zag heur kleen vermoogen,
Als my zyn hart, zo klaar, zijn' min te kennen gaf,
Dat hy Róxane sloeg, zelf het beloonen af;
Wie had toen ooit gedacht, dat zy hem zou bekooren,
Beweegen zyn gemoed, en stillen haare tooren.
Maar moog'lyk, zonder dat hy eens zich zelven dwong,
Sprak hy zyn hart recht uit, en 't lag hem op de tong.
Als hy haar zag, wierd hy gevoelig voor haar smarte,
Een nieuwe aanminn'lykheid bekoorde hem het harte.
Haar groote liefde heeft by hem voor haar gepleit;
De Heerschappy versterkt haar traanen; ach! hy leid
Haar in het hart, dit kan een eed'le ziel beweegen.
Helaas! het is gedaan, wat sterke reden tegen
Een ongelukkige.

ZAIRE.

'T gaat nóch niet vast, Mevrouw,
Wacht.

ATALIDA.

Neen, het was vergeefs, zo ik het looch'nen zou;
'K schep geen vermaak, in myn verdriet geloof te geeven, (ven:
'K weet wat hy doen moest, om 't behouwen van zijn le-
Ik bad hem, dat hy weêr zou na Róxane gaan,
Ik wenschte niet, dat hy myn' traanen af zou slaan.
Maar, na 't bewyzen van zo teed're minnesmarte,
Na dat hy, al 't gevaar, om onze liefde tartè;
En tienmaal zei, vaarwel, en tienmaal 't weêr hernam;
En door zyn zuchten my te kenn en gaf zyn vlam;
Moest hy Róxane niet die vreugde laaten blyken,
Die my verhaald is, 'k laat u zelfs het oordeel stryken,
Het byzyn van die raad word my alleen belet.
Heb ik zo weinig deel aan 't lót van Bajazet.
Hy draalde niet zo lang, hy zou al by my weezen;
Maar 't innerlyk verwyt doet hem myn byzyn vreezen.
Maar neen, hy zie my niet, 'k spaar hem die zórg, wel aan.

ZAIRE.

Mevrouw, daar is hy zelf.

VIERDE TOONEEL.

BAJAZET, ATALIDA, ZAIRE.

BAJAZET.

'T is endelyk gedaan.
Ik heb gesprooken, 'k wilde uw' wil niet wederstreeven.
Mevrouw, gy hebt niet meêr te vreezen, voor myn le-
Ik was gelukkig, en van alle druk verlóst, (ven.
Smaakte ik slechs één geluk voor 't geen 't my heeft gekóst.
Gevoelde ik niet myn hart in 't heimelyk zich doemen.
Kon dat my ook, gelyk Róxane, ontschuldig noemen;
'K ben vry, ik zie myne arm gewapend, en ik moet,
Tót spyt myns broeders, die gestaâg dorst na myn bloed,
Niet langer worst'len, met het hart van zyn beminde,

Door veinzery, die uw' behendigheid verzinde.
Door edel lyfsgevaar kan ik hem 't hoofd nu biên,
Ik zal hem buiten 's lands zelf zoeken gaan, en zien
Tót wien de harten van het vólk, en 't leger hellen:
En tusschen ons 't gerucht van hen als rechter stellen.
Wat zie ik? schreit gy? ach! wat deert u?

ATALIDA.

Neen, myn heer.
Misgunde ik u 't geluk en voorspoed immermeer?
De Hemel was verplicht, u in deez' staat te zetten;
Gy weet, óf ik het ooit getracht heb, te beletten,
Zo lang ik leefde, dat uw oog getuige zy,
Zórgde ik altyd voor u, en nimmermeer voor my.
En nu ge uw welvaart moet, door myne dood, verwachten,
Ben ik verheugd, dat ik my zelfs voor u mag slagten.
Maar, zo de hemel my een wensch had toegestaan,
Ik zou vernoegde Prins, 't is waar, als nu vergaan.
Gy, niet te min, zoud myn' mêminnaresse trouwen,
Zy kon zich zelve van uw' trouw verzekerd houwen:
Maar gy had by de naam van Bruigom nooit gevoegd,
Zo ted're liefde, daar gy haar mê hebt vernoegd.
Róxane was voldaan met haar uw' trouw te geeven;
Maar dit gepeins zal in my stervende nóch leven.
Ik zelf stelde u deez' wet; dit is 't, daar 'k vreugde in schep;
Dat ik u zelf, myn heer, tót haar gezonden heb.
Dat, nu ik weg sleepe al uw liefde, met myn sterven,
Zy na myn' dood in u nooit minnaar zal verwerven.

BAJAZET.

Helaas! wat spreekt gy al van minnaar, en van trouw?
O Hemel! wat 's de grond van deze reên, Mevrouw?
Wie is 't, die zo een valsch verhaal u heeft gegeeven?
Ik haar beminnen? ik, ik voor Róxane leeven?
Ach! zoud gy denken, dat myn' tong alleenig zou
Zulks kunnen uitten, schoon 't myn hart al veinzen wou.
Maar, eindelyk het een, nóch 't ander, moest niet wezen.

Róxane heeft haar drift gevólgd, gelyk voor dezen,
'T zy zy myn' wederkomst heeft uitgeleid, als 't pand
Van wederliefde, en van een vaste huwlyks band.
'T zy, dat de tyd haar preste, om haastig te besluiten,
Haar' traanen hebben, eer ik my voor haar kon uitten,
Myn' reden afgesneên; haar leven, en haar lót
Gaf zy my over, en betrouwende, dat, tót
Erkentenis, ik my niet zou ondankbaar toonen, (nen.
Zy dacht, dat ik zou met myn' trouw haar liefde kroo-
Haar lichtgelovigheid, haar tedre min, die zy
Aan my, schoon onverdiend, betoonde, maakte my
Geheel beschaamt; ik bevond my zelven onrechtvaer-
dig. (waardig.
Misdaadig, Ja ontmenscht, nóch zo veel gunst niet
Nadien Róxane op my had al haar hoop gesteld,
En 't alles toeschreef aan de liefde, en haar geweld.
Maar, ach! de liefde, die 'k u toedraag, was zo krachtig,
Dat die alleen my dwong, als ik ze wierd indachtig,
Om stil te zwygen, en te zyn haar ongetrouw,
In zo wreede oogenblik alleen om u, Mevrouw.
Na dat ik kon, al dit geweld te boven raaken,
En deze wroeginge my zelfs zócht kwyt te maaken,
Vinde ik u zelf op my verbólgen, 'k zie, ô spyt!
Dat gy uw' dood aan myne ontroerde ziel verwyt.
'K zie endelyk dat ge u al 't geen ik zeg met smarte,
Heel weinig kreunt, dat u 't in 't minst niet gaat ter harte
Aan onze ontsteltenis dient eens een eind gesteld,
Waar toe elkander te vergeefs zo láng gekweld?
Ik zal oprechtelyk gaan uitten myn gepeinzen,
Bekennen dat ik eerst gedwongen was, te veinzen.
Róxane is dicht by ons, laat het op my maar staan,
Ik zal met u, en my nu meer te vrede, gaan...
Daar komtze.

ATALIDA.

ô Hemel! in wat ramp durft hy zich steeken!
Zo ik u lief ben, wil met haar daar van niet spreeken.

VYFDE TOONEEL.

BAJAZET, RÓXANE, ATALIDA, ZAÎRE.

RÓXANE. (vertoond)

KOm, kom, myn Prins, 't is tyd, dat ge u aan 't vólk
'T is tyd, dat het Serrail zyn hoofd erkent, en kroont.
Al 't vólk vergaderd door myn' last, wacht met verlangen
Om u, op myn bevél, als wettig vórst te ontfangen.
De eerste onderdanen, die myn' min stelt in uw' magt,
Zyn slaven, die ik heb op onze zy gebragt.
Waar op al de ánderen ten eersten zullen vólgen.
Wie had gelooft, Mevrouw, na dat ik zo verbólgen,
Een wisse wraak had vast geprent in myn gemoed,
Na dat ik zweerde, dat ik storten zou zyn bloed,
Dat een gemoed, met zulk een wraaklust in genoomen
Voor liefde plaats had, en ik my zo zou betoomen.
Nóch naauwelyks sprak my myn Bajazet, 'k wierd voor
Meineedig, en de min herriep 't gegeeven woord.
Als hy ontsteld was kwam zyn' liefde voor myne oogen
En zyn belófte heeft my tót genâ bewoogen.

BAJAZET.

Ik heb beloofd, en zal 't gedachtig zyn, Mevrouw,
Zo lang ik leef zal ik u zórgen zyn getrouw.
'T ontzag, de min die 'k u ben schuldig, zullen toonen
Dat ik met dankbaarheid uw weldaân zal beloonen.
Zo gy my, voor die prys, uw' weldaân waardig acht,
Zo word 't uitwerkzel van uw' gunst van my verwacht.

ZESDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA.

RÓXANE.

DOor wat verwondering voel ik myn'ziel bewoogen !
ô Hemel ! is 't een droom ! bedriegen my myne oo-
Die flechte onthaaling, ach! die koele reden geeft (gen !
Te kennen, dat hy reeds zyn woord herroepen heeft.
Hoe ! weet hy niet op wat voorwaarde ik heb gegeeven
Aan hem myn' gunst ? waarom ik hem behield in 't le-
ven ?
Om dat de ontrouwe zwoer, dat, door zyn liefde, tót
De dood, ik weezen zou voogdesse van zyn lót.
Het spyt hem, dat hy tót genâ my heeft bewoogen ?
Ondankb're ! óf zyn wy zelf zo haast van u bedroogen ?
Ach ! maar hy sprak met u, wat zei hy al ?

ATALIDA.

Mevrouw,
Ei ! weest gerust, hy mint, ja bid u aan.

RÓXANE.

Hy zou,
Ik zweer het, zo ik dit niet kon gelooven, sneeven.
Maar, zonder oorzaak, tót die vreugd, aan my te gee-
ven,
Hoe kan ik, zeg het my, die moeij'lykheid verstaan,
Die hy liet blyken, als hy van ons is gegaan ?

ATALIDA. (ken,

Geen moeij'lykheid, Mevrouw, is my van hem geblee-
Hy deê niets anders, als van uwe goedheên spreeken.
Zyn hart was daar van vol, als hy eerst by me kwam,
'K geloof, dat hy, ook zo gemoed, zyne afscheid nam.
En 't is geen wonder kon de zorg zyn ziel ontroeren,
Een zaak van zulk belang valt zwaarlyk uit te voeren.
Indien hy tekens van wat onrust blyken laat,

Mevrouw, het vólgt niet, dat hy dan uw' min verraad.

RÓXANE.

'K merk, uw' behendigheid is groot, die gy wilt toonen,
Gy kunt veel beter hem, als hy zich zelf, verschoonen.

ATALIDA.

Wat voordeel anders . . .

RÓXANE.

'T is genoeg, ik vat uw' reên,
Mevrouw, en beter als gy denkt; laat my alleen.
Het is my dienstig, en 't kan my, tót hulp, verstrékken.
'K voel ook, dat deze dag my onrust kan verwékken.
Ik heb als Bajazet myn zórg en moeij'lykheên.
Ik wil een oogenblik in eenzaamheid besteên.

ZEVENDE TOONEEL.

RÓXANE. Alleen.

WAt moet ik denken van het geen ik zie? die lonkken,
Die ik bespeurd heb, dat zy aan malkander schon-
Die reden, dat vertrek, en die verandering, (ken,
Verraaden my, ach! zy verstaan zich onderling.
Hoe! Bajazet ontsteld! Atalida verslagen!
ô Hemel! moet ik dan die bitt're smaad verdragen?
Zyn dit de vruchten, die myn' liefde heeft verwacht?
Hoe! zo veel dagen, zo veel nachten doorgebragt
Vol smart en onrust, al myn' stille kuiperijen,
Myne eedgespannen, Hoe! zo veel verraderijen,
Heb ik dat al, voor een' meeminnares, bestaan?
Maar, waarom doe ik my te vroeg dit hartzeer aan?
Zyne ongerustigheid speelt steeds in myn gedachten,
Laat ik veel liever die voor een uitwerkzel achten
Van zyne liefde. zo hy my bedriegen wou,
Had hy niet tót het end zyn' list verzweegen? zou (zen,
Hy, ziende de uitkomst van zyn' schellemsche gepein-
Nóch niet een oogenblik volharden in het veinzen?
Neen,

Neen, neen, zyn wy geruſt, de liefde, die 'k hem draag,
Verzekert my, dat ik alleen aan hem behaag.
Hoe! zou ik in zyn hart Atalida dan vreezen? (zen?
Wie kroont hem heden? wat zou toch zyn opzet wee-
Wat heeft Atalida voor hem ooit aangewend?
Helaas! maar is de kracht der liefde ons niet bekend?
Schoon hy het leven, en den Septer heeft verkregen,
Van my, wat baat my 't, zo zy kon zyn ziel beweegen,
En trekken tót haar min? wat is van grooter kracht,
De liefde, óf weldaad? wat moet ſterker zyn geacht?
Toen ik, tót liefde van de ondankb're, wierd bewoogen,
Had zyne broeders gunſt op my een kleen vermoogen.
De aanbieding van myn' trouw, zo hy niet waar ver-
knócht
Aan haar, had hem niet die geſtelt'nis aangebrógt.
Zou hy zich niet aan myn' begeerten overgeeven?
Zou hy die afſlaan, met gevaar zelfs van zyn leven?
Wat ſterke redens! maar wie komt daar?

ACHTSTE TOONEEL

RÓXANE, ZATIME.

ZATIME.

Met verlóf,
Dat ik u ſtoor, Mevrouw, men heeft zo ſtraks aan 't hóf
Een ſlaaf vernoomen, van den Keizer afgeſonden;
De zépoort, die hy hier geſlooten heeft gevonden,
Is voort geopend, op de laſt van Amurat;
Dóch 't geen, dat my het meeſt verwond'ren doet, is, dat
Hy Orkan heeft, Mevrouw, tót deze dienſt verkooren.

RÓXANE.

Hoe! Orkan?

ZATIME.

Ja, dien ſlaaf in Afrika gebooren,
'T is die getrouwe, die zich ſteeds in zyne plicht

Wel kwyt, en best de last van Amurat verricht.
Hy toeft met ongeduld, om u zyn last te ontvouwen.
'K heb hem in uw vertrek een weinig opgehouwen,
Op dat hy zich aan u niet al te schielyk zou
Vertoonen, eer zyn' komst u was bekend, Mevrouw.

RÓXANE.

Wat onverwachte ramp staat my hier uit te vreezen?
Wat antwoort geef ik hem? wat mag zyn last dóch wee-
Ach! 't is om Bajazet, de onrustige Amurat (zen?
Doemt hem ten tweedemaal; ik twyfel niet; dóch wat
Men onderneemen mag, ik kan het alles keeren.
'T Staat alles onder my; maar zal ik hem verweeren?
Is Bajazet myn' Vórst, óf is het de Sultan? (kan
De eene is door my verraân, de and're is ondankbaar.
Ik in deez' twyfeling wel 't eene, óf 't ander, kiezen?
Kom gaanwe, Zatime, laat ons geen tyd verliezen.
Zy veinzen te vergeefs, 't zal alles hen verraân. (slaan
De liefde ondekt zich zelf, door 't oog, door zuchten;
Wy acht op Bajazet; dit heb ik voorgenoomen,
Ik wil hem kroonen, of hem aanstonds om doen koo-
men.

Einde van het Derde Bedryf.

VIER.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

ATALIDA, ZAÏRE,

ATALIDA.

IS u mijn' vrees bekend? zijt gy al onderricht,
Hoe ik hier heb gezien dat hatelijk gezigt?
Hoe de onverwachte komst van Orkan my doet schroomen?
Wat vrees onstelt my..... maar heeft u de Prins vernoomen?
Wat heeft hy u gezegd? zal hy myn' wil voldoen?
Zal hy Róxane zien, en staaken haar vermoên?

ZAÏRE.

De Prins mag haar niet zien, zy wil het niet gedoogen,
Dat hy zal komen, dan geroepen, voor haare oogen;
Zy wil dat hy zich voor deez' slaaf verbórgen houw,
Ik veinsde, en hiel my óf ik hem niet zag, Mevrouw.
Ik heb op uw bevel de brief aan hem gegeeven.
Daar is zijn antwoord, lees, wat hy u heeft geschreeven.

ATALIDA leest.

Na zo veel listigheên begeert
Uw liefde, dat ik my tót veinzen zal begeeven.
Ik weiger niet te zórgen voor een leven,
Waar aan uw leven hangt, gelyk gy zweert.
Ik zál Róxane zien, en door myn' dienstbaarheden,
Door myne erkentenis, door nieuw gezwoorene eeden,
Haar' gramschap stillen, eisch niets meêr van my.
De dood zál nimmer, nóch de schrikk'lykste gevaaren,
Nóch gy zelfs, dat ik haar bemin, my doen verklaaren:
Want niemand heeft my 't hart doorgriefd, als gy.
Wat schryft hy? ach! ken ik zyn min niet! welke reden.
Hoe! weet ik niet, dat ik van hem word aangebeden!
Kan zo myn Bajazet zich voegen naar myn' zin!

Vlei my niet, maar streel, vlei Róxane in haare min.
Wat vrees prangt nóch myn' ziel, ô minnenydigheden!
O groote blindheid! ô verhaal vol valsche reden!
Waarom vertrouwde ik u? waarom geloofde ik aan
Myn' blinde driften, die 'k moest hebben wederstaan?
'T geluk was grooter, als ik zelfs my toe kon voegen,
'K had alles naar myn' wensch, Róxane haar vernoegen.
Zo 't weezen kan, ga weêr na Bajazet, ga heen,
Laat hy ze stillen, maar deez' woorden zyn alleen (gen
Niet krachtig, laat zyn' mond, zyn' zuchten, hart en oo-
Verzek'ren, dat hy is, tót haare min bewoogen.
Kan ik zyn' zórgen niet verwekken, door 't geween,
Kan ik myn' liefde niet in storten in zyn' réên? (tergen.
Maar 'k vrees, dat ik hier door 't gevaar noch meêr zal

ZAÏRE.

Róxane nadert....

ATALIDA.

Ach! laat ons deez' brief verbergen.

TWEDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA, ZATIME, ZAÏRE.

RÓXANE, tegens ZATIME.

Kom, 'k heb deez' last, 'k zal haar beproeven.

ATALIDA tegens, ZAÏRE.

Ga, ga heen,
Beweeg hem tót haar min, is 't moog'lyk, door uw' reên.

DERDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA.

RÓXANE.

gen;
MEvrouw, 'k heb brieven uit des Keizers heir gekree-
Is u reeds onderricht, hoe 't alles s'geleegen?

ATA-

ATALÍDA.

Een ſlaaf is uit het heir gekomen in de ſtad,
Het ov'rige is my niet bewuſt.

RÓXANE.

Vórſt Amurat
Is overwinnaar, 't lót verkeert, de trótze wallen
Van Babiloniën zyn door zyn' magt gevallen.

ATALIDA.

Osmin heeft. . .

RÓXANE.

Hy had toen van alles geen beſcheid,
Deez' ſlaaf is na Osmin vertrokken, Babel leit
Ter nêer.

ATALIDA.

Wat ongeluk!

RÓXANE.

Het geen my 't meeſt doet ſchroomen,
De Keizer vólgt de ſlaaf, en zal haaſt herwaards koomen.

ATALIDA.

Hoe! kon de Perſiaan niet ſtuiten zijne magt?

RÓXANE.

O neen, Mevrouw, hy word in 't kort aan 't hóf verwacht.

ATALIDA. ren.

Mevrouw, 'k beklaag u, en zyn' komſt kan my ontroe-
't Geen gy in 't zin had, moet gy haaſtig uit doen voeren.

RÓXANE.

Hy is verwinnaar, wie weêrſtreeft zyn ſtreng gebied?

ATALIDA.

O Hemel!

RÓXANE.

Neen, de tyd heeft nóch zyn' gramſchap niet
Verzoend: zie hier de brief, en zyn bevel.

ATALIDA.

Wy vreezen.
Wat ſchryft hy u?

Ró-

RÓXANE.

Daar is de brief gy kund ze leezen.
Gy kent zijn hand Mevrouw, zie daar, lees alles wat
Hy aan my schryft.

ATALIDA.

Het is de hand van Amurat.
Zy leest.

Eer Babiloniën myn' kracht begon te smaaken,
Zond ik aan u myn' wil, en myne volle magt,
Van uw gehoorzaamheid wil ik geen twyfel maaken.
'K vertrouw, dat Bajazet nu reeds is omgebragt.
'K laat Babiloniën gehoorzaam aan myn' wetten.
'K bevestig 't Ottomansch gebied alhier, en zweer,
Zo gy uw leven mint, wil Bajazet verpletten;
Noch kom niet by me, als met zyn hoofd, wanneer ik keer.
Rampzaal'ge Atalida! helaas! verberg uw' traanen.

RÓXANE.

Wel hoe?

ATALIDA.

Komt hy u tot die broedermoord vermaanen?
Een krachtelooze Prins meent hy te doemen, maar
Uw min, die voor hem pleit, rukt hem uit het gevaar.
De vorst weet niet, dat gy hem mint, dat uwe zielen
Vereenigd zyn, dat hy de Prins niet kan vernielen,
'T zy hy u kwetst.

RÓXANE.

'K zou hem wel spaaren, 'k haat hem niet,
Maar....

ATALIDA.

Hoe! wat wilt gy doen?

RÓXANE.

Volbrengen zyn gebied.

ATALIDA.

Mevrouw, wat 's dit....

RÓXANE.

Ik kan my daar niet tegen zetten.

ATA-

ATALIDA.

Zal hy dan ſterven? zult gy niet zyn dood beletten?
Die 't leven zelfs aan u opóffert, met een ſlag....

RÓXANE.

'T moet weezen, 'k heb de laſt nu reeds gegeeven.

ATALIDA.

Ach!
Ik ſterf...

ZATIME.

Zy valt, en heeft nóch naauwelyks het leven!

RÓXANE.

Brengt haar in 't naaſt vertrek, gy moet haar niet begee-(ven.
Ga heen, dóch let wel op haar wezen, en op al
De reên, daar haar de min van overtuigen zal.

VIERDE TOONEEL.

RÓXANE, alleen.

MYn' medeminnares komt zelf zich zo te ontdekken!
Is dit de trouw, die 'k in geen twijfeling kon trek-(ken?
Zes maanden leefde dat geloof ſtaag in myn' zin;
Dat zy, by dag en nacht, niets zórgde, als voor myn' min,
En ik ben 't zelf, die, haar getrouw zynde in haar zaaken,
Zes heele maanden ſcheen alleen voor haar te waaken.
Die ſtaag na midd'len trachte om haar een ſaamen ſpraak
Te laaten hebben, na haar' wenſch, en ziels vermaak:
Ja, die zelf dikmaal, om haar luſt de toom te geeven,
'T vermaaklykſt oogenblik verhaaſt heb van haar leven.
Dit is het nóch niet al, waar toe zo lang gedraald?
'K wil onderricht zyn, óf haare óntrouw zegepraalt.
Ik moet.... màar kan men my wel meêr te kennen gee-(ven?
Is niet op haar gelaat myn ongeluk geſchreeven?
Zie ik niet, dat haar hart, zelf in bekommernis,
En druk, met Bajazet geheel te vreeden is?

Bevryd van achterdócht, dat vaak myn' ziel komt kwel
len,
Kan haar de zórgen voor zyn leven flechs ontftellen.
Dat 's niet, maar gaan wy voort; miffchien verzekert hy
Zyn' trouw aan haar, zo valfch, en veinzende als aan my.
Ik wil, op dat hy zich verklaart, hem gaan verraffchen.
Maar, dit onedel ampt zou dat Róxane paffen?
Zal ik gebruiken tót myn' kwelling myn verftand?
Zal ik voor myn gezigt ontdekken zyne fchand?
Hy kan myn lift voorzien; 'k wierd zelf van hem bedroo-
Derhalven Akomat, de flaaf, de laft gedoogen (gen.
Geen uitftel, 'k moet myn' zy verkiezen, 'k word ver-
Laat ik al 't geen ik heb gezien, niet flaan in acht. (wacht.
Laat ik my met zyn' liefde en haare niet bedroeven,
Daar moet een end zyn, laat ons eens 't geval beproeven,
'K wil zien, óf hy door my verheven op den troon,
De min, die hem behouwt zal durven tót een loon
Verraaden, óf hy zich zo laff'lyk mild zal toonen,
Dat hy Atalida durft met myn' weldaân, kroonen.
'K vónd dan de tyd wel, om te brengen tót hun val,
Die medeminnares, en minnaar; ja ik zal
Rechtvaerdiglyk myn' toorn waarnemende, wel paffen
Atalida', en dien trouwloozen te verraffchen.
'K zal met het zelfde ftaal, nóch rookend van zyn bloed,
Haar, en daar na my zelf doorftooten, dit, dit moet
Ik kiezen, neen, ik wil geen uitftel meêr gehengen.
Ik wil niets weeten...

VYFDE TOONEEL.

RÓXANE, ZATIME.

RÓXANE.

Ach! wat tyding komtge ons brengen;
Zeg Zatime, zeg, is de Prins op haar verliefd? (griefd?
Merkt ge uit haar' reên niet, dat hy heeft haar hart door-

ZA-

ZATIME.

Zy ſpreekt geen enkel woord: de magt heeft haar begee- (ven.
Ja zelf, Mevrouw, zy geeft geen tękens meer van leeven,
Als ſlechts wat zuchten, die zy looſt, zo dat het ſchijnt,
Dat ieder oogenblik haar levens glans verdwynt.
Haar' boezem wierd ontbloot van vrouwen, om te ſtaa- (ken
Haar ſmart, en doorgang voor haar bang gezucht te maa-
ken.
Ik hielpze ontblooten, want haar' dood ſcheen al na by,
En vond daar deze brief, ik merkte voort, dat zy,
Mevrouw, van Bajazet, uw minnaar was geſchreeven,
En daarom dacht ik, 't was myn plicht, u die te geeven.

ROXANE

Geef..... waarom ſchrik ik? wat onſteltenisſe doet
Myn' hand dus beeven, en deez' grilling door myn bloet!
Hy kan wel ſchryven, en myn' liefde niet verachten,
Hy kan zelf.... maar ik lees, en zie dus zyn gedachten.

Zy leeſt.

De dood zal nimmer, nóch de ſchriklykſte gevaaren,
Nóch gy zelf, dat ik haar bemin, my doen verklaaren;
Want niemand heeft my 't hart doorgriefd als gy.
Nu is 't verraad ontdekt: zo was ik uitgeſtreeken
Door uw vermomde liſt? ik zweer, ik zal my wreeken;
Zo word myn' liefde dan geloond? verwacht uw' ſtraf,
Lafhartige, niet waard het leven dat 'k u gaf.
Ach! 'k leef dan endelyk met blydſchap overlaaden,
Nu die verrader eens zich zelven heeft verraaden.
'K ben van de zórgen, die myn ziel ontſtelde, vry.
'K moet my nu wreeken door een' ſtille razerny. (gen,
Hy ſterve tót myn' wraak, ga, loop, wil hem doen van-
En laat hy van de hand der ſtommen ſtraf ontfangen,
Dat hy op zulk een' wys, nu hy ons zo veracht,
Als and're ſchelmen, hem gelyk, zy omgebragt.
Wil vaardig u ten dienſt van myne gramſchap voegen.
Vlieg....

ZATIME.

Ach! Mevrouw....

RÓXANE.

Wel hoe?

ZATIME.

Zo zonder uw misnoegen,
In deze driften, die uw' ziel bezitten, ik
Aan u doen hooren dorst een stem vol vrees en schrik?
Prins Bajazet, 't is waar, hy is niet waard te leven,
Met recht moogt gy hem aan de stommen over geeven;
Maar overdenk eens, hoe ondankbaar hy ook zy,
Dat Amurat nu meer te vreezen is, als hy. (ten,
Wie weet, of reeds geen mond, vergeetende zyn' plich-
Van uwe liefde heeft den Vórst gaan onderrichten:
En u is wel bekend, dat zyn' verbólgen hart, (werd.
Als 't eens aan 't woeden raakt, niet weêr gewonnen
De grootste blyk van gunst, die gy dan zoud verwerven.
Was, in dat oogenblik het aller haastigst sterven.

RÓXANE.

Hoe wreed bespótten zy myn' lichtgeloovigheid!
Nu zy my hebben door hunn' listigheên misleid.
Hoe vleide ik my in dat geloof, maar wat's een zegen
Door valscheid, en bedróg, op een die mint, verkree-
gen.
Bedriegt men niet een hart, van min bezeeten, licht?
Trouw'looze, 'k wou niet van uw' list zyn onderricht.
Ik sta het toe, gy moest niet alle uw' listigheden,
Op dat gy myne min bedriegen zoud, besteeden.
Zyt gy niet zelf beschaamd? 't is my genoeg bekend.
Hoe weinig is 't, dat gy daar toe hebt aangewend?
Ik die zo fier tót zulk een staat reeds was verheven,
Heb u, rampzaalige, eerst myn liefde en hart gegeeven.
Ik wilde u rukken uit een staat vol ramp, en druk,
En u verheffen tót het allergrootst geluk. (spaaren;
'K heb nooit geen goedheên, zórg, nóch yver willen
En gy kond nimmermeer, dat gy my mint, verklaaren.

Tót

Tót wat herdenken laat ik my vervoeren! ach!
Gy ſchreit, rampzalige, helaas! gy ſchreit, ik mag
Wel ſchreijen, dat ik tót myne ondergang bewoogen,
Ooit in myn zin kreeg van te koomen voor zyne oogen.
Gy ſchreit, de ondankbre gereed tót ſchelmery
Zoekt al maar redens om u te verblinden, hy
Is niet bekommerd, ja hy zórgt niet voor zyn leven,
Als om Atalida; maar 'k zweer dat gy zult ſneeven.
Ga, Zatime; neen, gaanwe ons zelfs in deze nood
Verhaaſten, laat hy my zien zórgen voor zyn dood.
'K zal hem zyn broeders laſt, en deze brief vertoonen,
En hem doen weten hoe men zulk verraad moet loonen.
Gy, hou Atalida alhier, op dat hy maar
Het laaſt vaarwel geniet door een geroep van haar.
Bedien, bezórg haar, wil haar wil niet wederſtreeven;
Myn hart vereiſcht dat ik haar nóch moet zien in 't le-
ven.
Ach! zo Atalida bewoogen door de dood
Van Bajazet, door ſchrik geraakte in ſtervens nood;
Wat zou dat aan myn wraak een vreugde en voedzel gee-
ven,
Als ik hem toonde aan haar bleek, en beroofd van 't le-
ven.
Moeſt zy zich ſpieg'len in dit ſchouwſpel, welk een
vreugd!
Betaalde zy my zo haar liefde, ik ſtierf verheugd!
Weêrhoud haar, Zatime, maar wil voor al niet ſpreeken.
Ik wil.... maar wie belet myne arm, bereid tót wree-
ken;

ZESDE TOONEEL.

AKOMAT, RÓXANE, OSMIN.

AKOMAT.

MEvrouw, wat richt gy uit? met wat vertoeven, ach!
Spilt gy de luister van deez' kóstelyken dag?
Byzantium is door myn zórg by een gekoomen?
En vraagt hunn'-hoofden, wat hen dus onsteld doet schroomen?
Ja ieder een verwacht het teken, dat gy my
Beloofd had, om het vólk te zeggen, hoe het zy.
Voldoe het ongeduld van 't vólk en hunn' verlangen.
Laat hen de tekenen uit het Zerrail ontfangen.
Mevrouw, verklaar u, en verzuim geen tyd.

RÓXANE.

Hoor toe;
'K zal my verklaaren, gy zult zyn te vreden.

AKOMAT.

Hoe!
Mevrouw, wat stuurs gezigt, en welke oplopentheden
Voorspellen my, 't geen stryd met uw' voorgaande reden?
De liefde die uw' ziel reeds overwonnen heeft....

RÓX NE.

Hy 's een verrader, ja hy heeft te lang geleefd.

AKOMAT.

Hy...?

RÓXANE.

Hy komt u, als my, zyn schelmery vertoogen,
Hy heeft ons beide door een valsche schyn bedroogen.

AKOMAT.

Hoe!

RÓXANE.

Die Atalida in 't minst niet waardig, dat
Gy zo veel voor haar hebt in 't werk gesteld....

AKO-

AKOMAT.

Wel, wat ?

RÓXANE.

Lees, oordeel, zeg ót wy een schelm beschermen moeten
Na zulk een daad, hy zal het met zyn leven boeten.
Ik vólg de strafheid, en de last van Amurat,
Die overwinnaar komt vast naderen de stad.
Men geef hem over dien, die ons zo durft beledigen.
Om Amurat door zulk een slagting te bevredigen.

AKOMAT, *haar de brief wedergevende.*

Ik zelf zal, wyl hy my dus hoont, zo 't weezen moet,
De óndankb're tót uw' wraak versmooren in zyn bloed.
Ik zal om onze schand en misdaad af te wasschen,
Daar ons zyn leven mê besmet heeft, hem verrasschen.
Toon my de weg, ik vlieg ....

RÓXANE.

Neen Akomat, ik moet
Die vreugd gevoelen, als myn' pook hem sneeuv'len doet.
Ik zelf wil dat vermaak genieten, en aanschouwen,
Hoe hy zich schaamt, en in die schaamte zich zal houwen.
Myn' wraak is andersins geen' wraak, ik ga zyn' straf
Bereiden, gy, verstrooit 't vólk van malkander af.

ZEVENDE TOONEEL.

AKOMAT, OSMIN.

BLyf, blyf, Osmin, 't is nu geen tyd, wil niet vertrekken.

OSMIN.

Hoe! kan de liefde in u dan zulk een opzet wekken ?
Is uwe felle wraak nóch niet genoeg verricht ?
Wilt gy hem sterven zien, myn heer, voor uw gezigt ?

AKOMAT.

Wat wilt gy zeggen ? hoe, zoud gy dan kunnen denken,
Dat zulke een' laffe toorn, myn grootsch gemoed zou krenken ?

 Ik

Ik minnenydig! 'k wenſch de hemel gaf, dat hy
Alleen aan my zyn trouw geſchonden had, en my
Vertoornd.

OSMIN.

Gy perſt de wraak vaſt aan, hy is verlooren.

AKOMAT.

Hoe! was Róxane dan geſteld om my te hooren?
Zaagt gy niet, toen ik haar bezógt, dat ik deez' reên,
Om zórg te draagen voor myn leven, moeſt beſteên;
Onnodige yver, zórg, en moeite zonder voordeel!
O blinde Vórſt! neen, zeg een ſlaaf berootd van oordeel
Het paſt u wel, dat gy met eer belaân, dus oud,
In zulk een' jongen hand uw' zaaken hebt vertrouwd.
Dat gy, Vizier, u hebt in zulk gevaar begeeven;
Moeſt gy 't beleid dan van deez' minnaars niet weêrſtreeven?

OSMIN.

Waarom bemoeit ge u met hunn' min, laat hem begaan,
Wyl hy zo reuk'loos na zyn eige dood durft ſtaan.
Wie zal uw opzet, dat gy voor had, openbaaren?
Uw vrienden zyn verplicht, dat nimmer te verklaaren.
Dat Amurat dan door zyn' dood bevredigd zy.

AKOMAT.

Róxane kan die reên in haare nazerny
Wel voeren, maar ik niet, die meerder heb vernoomen;
Die tót de kennis hoe 't hier toegaat ben gekoomen.
'K weet, die van ampt tót ampt drie Keizers heb beleefd,
Hoe myns gelyken dit geval getroffen heeft.
Door zulk een ongeluk! 'k weet, zonder my te vleijen,
Dat een als ik ben, zyn genade moet bereijen
Door zyn' ſtoutmoedigheid, en dat de dood genaakt
Voor 't ſlaafſche vólk, wanneer zyn vórſt van gramſchap blaakt.

OS-

OSMIN.

Vlucht dan.

AKOMAT.

Neen, aanstonds kon de vrees myn' ramp vergrooten,
Myn opzét was toen nóch zo vast'lyk niet beslooten.
Maar, 't valt my nu te zwaar te vluchten, in deez' nood
Maak ik my kenbaar door een lóffelyke dood.
En zo ik vluchten moet, ik zal dan zo iets brouwen,
Daar ik myn vyanden een tyd mede op zal houwen.
Hy leeft, verwonderd ge u zo over deze daad?
'K heb hem gehulpen uit gevaarelyker staat.
Laat ons, om ons, en om Róxane, en onze vrinden,
Een uitkomst, tegens wil en dank van hem, gaan vinden.
Gy ziet wat zórg zy voor zyn leven nóch besteed;
Zy wederhield myne arm, tót haare wraak, gereed.
Ik ken de kracht niet van de min; maar wil vertrouwen,
Hy zal niet sterven, zy wil hem beschaamd, aanschou-
Róxane mint hem, en in weerwil van haar zin (wen.
En wanhoop, wil zy hem bezoeken gaan, Osmin.

OSMIN. (leven?

Myn Heer, wat maakt u dus stoutmoedige? haat ge uw
Men moet deez' plaats, indien 't Róxane wil, begeeven.
Dit Hóf is vol van vólk...

AKOMAT.

Dat 's waar, dóch al te maal
Van slaaven, die niet zyn gebooren onder 't staal.
Maar gy, ô deelgenoot van al myne ongelukken,
Wiens deugden Amurat zo tróts durft onderdrukken,
Wilt gy myn' rampen dan getrouw zyn in deez' nood.

OSMIN.

Ik sterf, indien gy sterft, uw' dood is myne dood.

AKOMAT.

Een troep van vrienden, en gemoedig de Sóldaaten,
Wacht voor het hóf, ik mag my op haar trouw verlaaten.
Róxane geeft myn reên gehoor, ik opgevoed
In het Zerrail, weet, hoe ik my daar draagen moet.

'K weet, waar de Prins zich houd, laat ons niet langer toe-
ven,
Indien ik ſterven moet, laat ons de dood beproeven;
Ik, allerlietſte Osmin, gelyk Vizir, en gy
Als 't alderwaarſte pand, en trouwſte vriend van my.

Einde van het Vierde Bedryf.

VYF-

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

ATALIDA, Alleen.

HElaas! ik zoek vergeefs, niets toont zich voor myne oogen:
Rampzaalige! ben ik ze kwyt? kunt gy gedoogen,
O wreede Hemel! dat myn' min tót grooter smart,
Zo dikmaals, op een dag, ontroert myn minnaars hart!
Zal myn mêminnaares myn brief dan zien, en leezen?
Moest dit het laatste van myne ongelukken weezen?
'T was op deez' plaats dat ik Róxane nad'ren zag,
Als ik de brief van haar zócht te verbergen; ach!
Haar' komst heeft myne ziel verrascht; en door haar spreeken,
Door 't dreigen, door haar last voelde ik myn' kracht bezweeken.
Ik viel in onmagt, en myn geest byna vergaan;
Als ik bekwam zag ik veel vrouwen om my staan,
Die uit myn oog terstond vertrokken zyn: ô wreeden!
Die uwe handen tót myn bystand kwaamt besteeden,
Uw' hulp staat my te duur, door u is dit geschrift
In haare hand geraakt: wat kan nu haare drift,
En gramschap stillen! ach! wie zal vergelden moeten
De woede van haar wraak, en 't met zyn leven boeten!
Wat bloed kan haar voldóen voor 't geen haar ziel doorwondt.
Ach! Bajazet is dood, of sterft op deze stond.
'K ben ondertusschen vast, men houd my hier gesloten,
Men opent: 'k hoop men zal zyn lót aan my ontblooten.

TWEDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA, ZATIME.

RÓXANE.

Vertrék.

ATALIDA.

Mevrouw, ach! deez' verwarring heeft myn' plicht....

RÓXANE.

Spreek niet een woord, vertrek terſtond uit myn gezigt.
Bewaar haar Lyfwacht.

DERDE TOONEEL.

RÓXANE, ZATIME.

RÓXANE.

'T is bereid: de ſtomme wachten
Met Orkan, om de Prins tót 's Keizers zoen te ſlechten,
'K heb niettemin zyn' dood en leven in myn' magt,
Maar, zo hy uit gaat, word hy zeker omgebragt.
Zeg, zal hy koomen?

ZATIME.

Ja, een ſlaaf komt met hem ſpoeden;
En zonder dat hy ſcheen zyn onheil te vermoeden,
Heb ik hem, wel gemoed uit zyn vertrek zien gaan,
Om u te vinden, en hy komt vaſt herwaards aan.

RÓXANE.

O laffe ziel! dóch, om van hem te zyn bedrogen,
Te waardig, kunt gy hem nóch lyden voor uwe oogen?
Meent gy hem door uw reën te winnen? en indien
Gy hem kond winnen, zoud gy hem vergiff'nis biên?
Hoe! moeſt gy reeds niet zyn gewrooken van dien wreden?
Of heeft uw min van hem geen ſmaad genoeg geleden?

'T is

'T is alles te vergeefs, hy walgt van myne min.
Dóch hy zal fterven, die my dus... maar hy komt in.

VIERDE TOONEEL.

BAJAZET, RÓXANE.

RÓXANE.

'K zal tegenwoordig niets onnutt'lyks u verwyten;
Deez' tyd ftaat my te duur om vruchteloos te flyten.
Myn' zórg is u bekend; ja, met een woord, gy leeft:
'K zeg niets, als 't geen uw hart u zelf te kennen geeft.
Kon ik in weêrwil van myn min u niet behaagen,
'K mor daar niet tegen, en ik zal die fmaad verdraagen.
Schoon al myn' weldaân, die 'k voor u heb aangewend,
Ten minften moeften door uw weêrmin zyn erkend.
Maar dit verwondert my dat gy voor het erkennen
Van myne liefde, uw trouw zo valfchelyk durft fchennen.
Ik, ik fteunde op uw min, gy, gy door veinzery,
En laffe liftigheên vermomde een liefde aan my.

BAJAZET.

Wie, ik Mevrouw?

RÓXANE.

Ga met u eige zelf te raaden!
Ik weet, trouwlooze, hoe gy dorft myn' gunft verfmaden.
Zeg, was uw opzet niet u zelf door enk'le fchyn
Verliefd te veinzen, dat gy wilt heel valfch te zyn?
En my voor 't laatft met een ontrouwe mond te zweeren
Daar gy Atalida alleen mê wilt vereeren.

BAJAZET.

Atalida! Mevrouw, wat hoor ik? hemel! wie...?

RÓXANE.

Ontrouwe! ontkent gy 't nóch? lees deze brief, en zie...

BAJAZET.

Nu blyf ik fpraakeloos: deez' brief van my gefchreeven,

Kan myn' rampzaal'ge min aan u te kennen geeven?
'T geen gy nu weet had ik wel duizend maal in 't zin
Aan u te ondekken, ja Mevrouw, 'k beken, ik min;
'K ben vol van liefde; eer ge u toonde voor myne oogen,
En voorkwam myne hoop, had my die min bewoogen,
Myn hart ſtond open voor die drift van kindſchbeen af,
'T welk voor alle andere geſlooten was; ik gaf
Aan haar myn hart, daar na kwaamt gy aan my het leven,
Het opperryks gebied; ja, zelf uw' liefde geeven,
Durf ik 't u zeggen. Gy gingt met uw' gunſt te raad,
Die van myn hart u gaf verzek'ring in die ſtaat.
Dóch dit bedroog u, en ik wiſt wel dat gy dwaalde;
Wat kon ik doen? ik zag dat gy daar vreugd uit haalde.
Hoe veel vermag de troon op een eerzuchtig hart!
De aanbiedinge daar van verminderde myn' ſmart,
Die deê my omzien, en ik wou geen uitſtel maaken,
Om uit myn ſlaverny tót op de troon te raaken.
Zoude ik het afſlaan? neen, 't ſtond my te heerlyk aan,
Nadien ik 't zelve moeſt ontfangen of vergaan.
Nadien gy vierig waart, om my het op te draagen,
En niets meêr vreesde dan te werden afgeſlagen,
En dus gehoond te zyn. Na dat gy my gezien,
Geſprooken had, was 't niet geraân te rug te vliên.
'K neem ondertuſſchen tót getuigen uwe klagten,
Wil myn' belóften voor geen veinzerijen achten.
Gedenk hoe dikmaal gy myn fierheid my verweet,
Getuigen van myn ziel en van 't verbórgen leed.
Hoe meerder zórg gy had, hoe meêr myn vryheid naakte,
Hoe meerder ook myn hart zich zelve ſchuldig maakte.
Wat wenſchte ik al om u! de hemel is 't bekend,
Wat zórg en yver ik om u heb aangewend.
'K had u vernoegd, indien ik zo veel gunſt en zegen,
Als ik verhoopte van den Hemel had verkreegen.
Ik had een dankbaar hart, Mevrouw aan u betoond,

En door erkentenis uw' goedheid zo beloond,
Dat mogelyk gy zelfs....

RÓXANE.

Wat was dan uw vermoogen?
Kon ik door iets, als door uw' liefde zyn bewoogen?
Hoe vruchteloos was al uw wenschen! weet gy niet,
Wat ik vermag? Heeft my de Keizer het gebied
Niet toevertrouwd? heeft hy niet het Zerrail, uw leven,
Het opperryks gezag my in myn' magt gegeeven?
Was ik geen Keizerin? maar 't geen het meest my smart,
Ik meende dat ik was voogdesse van uw hart.
Nu ik tót deze pracht en luister was gesteegen,
Met welke onwaardige eer kond gy my toen beweegen?
Hoe? zoude ik leeven in deez' staat, zo bits gehoond,
Van een ondankb're die 'k uit enk'le gunst gekroond
Zou hebben? zoude ik uit zo edel bloed gereezen,
Zyn als het slaafsche vólk? zou ik slavinne weezen
Van myn mêminnares? ... laat ik hier mede niet
My zelfs ontrusten. wilt gy 't leven, en 't gebied?
Spreek, uit des Keizers last, kan ik, zo 'k wil my wree-
Gy hebt een oogenblik slechts tijd. (ken.

BAJAZET.

Wat zal ik spreeken?

RÓXANE.

Atalida is hier, vólg my van stonden aan,
'K zal door haar dood my van uw hart verzek'ren gaan.
Onsla u van een min die uwe roem zou schenden,
Kom óffer my uw' trouw, 'k zal 't ov'rige volenden.
Zo gy 't niet wederstreeft verwerft gy myn gena.

BAJAZET.

'K zou dit aanvaarden slechts om u te straffen, ja
Om aan het gansche ryk de schrik en hoon te ontdekken;
Die deze aanbiedinge komt in myn hart verwekken.
Wat razerny vervoerd myn ziel, wat gaat my aan;
Verwek ik zelf uw' toorn om haar te doen vergaan?
Atalida heeft aan al 't geen gy hebt geleeden,

Door

Door myne driften, liefde, en onrechtvaardigheden,
Geen schuld, Mevrouw, ik zweer, zy wederhield my niet,
Door eene valsche raad, gelyk gy waant: maar ried
My meenigmaal myn hart en ziel aan u te geeven:
Zy roemde op uwe gunst, aanlókzels, en uw leven.,
Zy heeft voor uwe min, ja traanen zelfs, besteed.
Zy wou zich slachten, en was tot de dood gereed,
Om ons te paaren. Wil Vórst Amurat, verbólgen,
Gehoorzaam zyn, uw toorn rechtvaerdiglyk vervólgen.
Vermeng haar' deugden niet met myn' misdaaden. laat
My sneuvelen, Mevrouw, dóch zonder aan u haat
Te draagen; Amurat heeft u geen last gegeeven,
Om haar met my te doôn: spaar een rampzaal'ge 't le-
ven.
Voeg deze gunst nóch by zo veel gedienstigheên,
Mevrouw, en was ik u ooit lief of waard......

RÓXANE.

Ga heen.

VYFDE TOONEEL.

RÓXANE, ZATIME.

RÓXANE.

GY hebt my voor het laatst gezien, en zult ontmoeten
De straf, trouwlooze! die uw' misdaat staat te boeten.

ZATIME.

Atalida verzoekt een voetval voor Mevrouw,
En bid een oogenblik gehoor, zy wil getrouw
Aan u, gewichtige geheimen kenbaar maaken,
Die u veel meerder als haar eige zelven raaken.

RÓXANE.

Men laat haar koomen, en volg gy haar minnaar tot
Dat ge oordeelt tyd te zyn, dat gy me onbloot zyn lot.

ZES.

ZESDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA.

ATALIDA.

IK kom niet meêr, Mevrouw, hier veinzen voor uwe oogen,
Bedriegen uwe gunst zo lang voor heen bedroogen.
Ik kom voor u met schaamt belaân, myn hart, myn schuld
Zelfs uitten. Ik heb u misdaan, Mevrouw, gy zult
Met recht my haaten, ik beken 't, 'k heb u bedroogen;
Maar, ach! de liefde alleen heeft my daar toe bewoogen.
Als Bajazet uw' wil, en liefde dorst weêrstaan,
Heb ik u door myn reên, en listigheid verraân.
Van jongs af minde ik hem, hy kon my nooit verveelen,
En ik van die tyd af wist ook zyn hart te steelen
Door al myn zórgen. Ach! zyn moeder onbewust
Van 't geen geschieden zou, vereenigde ons met lust,
Helaas! tót ons bederf. Hy kon u ook behaagen,
Gy wierd bekoord om hem uw liefde toe te draagen.
Indien, myn hart u was bekend geweest, Mevrouw,
En ik uw liefde niet geweeten had, ik zou,
En gy geruster, en niet deze staat beleeven,
Dan had uw liefde niet aan my geloof gegeeven.
'K breng dit niet by om zo zyn onschuld voor te staan,
En te beletten, dat gy hem zoud doen vergaan.
Ik zweer by de oppermagt die my ziet overgrooten
Met schaamt; by de Ottomans, waar uit ik ben gesproo- (ten,
Die bidden al met my u op geboogen kniên,
Om 't zuiver bloed, daar zy ons hebben mê verziên.
De Prins wierd door uw gunst, 't zy vroeg of laat bewoogen,
Ik merkte, uw minzaamheid was van geen klein vermoo- (gen.
'K wierd minnenydig; en ik was altyd gereed

Om u te bannen uit zyn' ziel. Ik heb besteed (der;
Gebeden, traanen, toorn, 'k was nimmermeer verwoe-
Ik zweerde somtyds by de schim van zyne moeder.
O dag! ô droeven dag! op welk ik hem verweet
De hoop, die hy aan u gegeeven had. ô leet!
Ik wilde hem, zelf aan myn dood, deelachtig maaken;
En myne oplopenheid, en drift was niet te staaken,
Eer ik door dwang verkreeg belóften van zyn' trouw,
En hem alzo met my bedurven heb. Mevrouw, (ten:
Wil jegens hem voor 't laast uw goedheid nóch betrach-
Nóch wilt zyn voorige lafhartigheid niet achten.
Ik dwong hem zulks te doen, de band nu lós geraakt
Door my, zal na myn dood weêr haastlyk zyn gemaakt.
Wat straffe dat nóchtans myn misdaad staat te boeten,
Laat ik niet door uw' hand, Mevrouw, de dood ontmoe-
Toon u aan Bajazet zo wreed niet nóch verwoed, (ten,
Dat gy uw' handen zoud bezoed'len met zyn bloed.
Ontzie een teder hart, ach! wilt myn bloed niet plengen,
Gy kunt, Mevrouw, dat ik myn lót beheersch, gehen-
Ja, zonder dat myn' dood zal laater zyn, geniet (gen,
De blydschap die gy door myn' dood bevestigt ziet.
Kroon dezen Held, wiens liefde u nimmer zal begeeven.
Myn zórg zal zyn myn' dood; zórg gy maar voor zyn leven.
Ga heen, Mevrouw, ga heen, eer gy hier weder zyt,
Zult gy uw liefde zien van myne min bevryd.

RÓXANE. (ten;

Rys op. 'k verdien zulks niet dat ge u voor my zoud flag-
Mevrouw, ik ken my zelf, ik zal myn recht betrachten.
Ik wil uw scheiding niet. Van daag zal deze hand
U saamen voegen door een onverbreekb're band.
Gy zult in 't kort het zoet van zyne liefde smaaken.
Maar, hoe! in welk een staat komt myn slaavin my naa-
Zy schynt geheel verbaast. (ken?

ZEVENDE TOONEEL.

RÓXANE, ATALIDA, ZATIME.

ZATIME.

Helaas! Mevrouw kom, óf
De muitende Akomat is meester van het Hóf.
Hy, met zyn vrienden in een eedgespan verbonden,
Heeft reeds het heilig huis der Ottomansch geschonden.
Uw slaaven zyn vol schrik, en angst; de helft verlaat
Het Hóf, en weet niet, óf het dienst is, óf verraad.

RÓXANE

Ach! die verraders! 'k zweer ik zal hen dit betaalen.
Bewaar gy dezen, óf ik zal 't op u herhaalen,

ACHTSTE TOONEEL

ATALIDA, ZATIME,

ATALIDA.

WAt is 't, helaas! het geen myn hart nu wenschen moet?
'K weet niet, wat Akomat, of haar gedachten voed.
Zo door mêdoogen gy my ziet met druk belaaden;
'K verzoek niet dat uw mond trouwlooslijk zou verraden
Róxane, om mynent wil; zeg slechts; want dit belet
Myn ziel te rusten, zeg, wat doet myn Bajazet?
Heb ik tót nóch toe niet te vreezen voor zyn dagen?

ZATIME.

Ik kan niets anders, als u in uw ramp beklaagen.

ATALIDA.

Word uit Róxanes last hem dan de dood bereid?

ZATIME.

Het zwygen van 't geheim is my streng opgeleid.

ATALIDA.

Rampzaalge! leeft hy? wil het my te kennen geeven?

ZATIME.

Zo ik 't u zei, Mevrouw, 'k zou 't boeten met myn leeven.

ATALIDA.

Ach! wreede, 't is te wreed, gaa voort, geef door uw hand,
Tót blyk van uwe dienst haar een gewisser pand.
O onbarmhartige! kom, kom, doorstoot my 't harte,
Gy doet haar grooter dienst, en 't is my minder smarte.
Verkort myn leevens draad, die zy verkorten wil,
Kom, toon u waardig om haar dienst te doen; verspil
Geen tyd, houd my niet op, ten minsten moet ik sterven.
Ik kan onmoogelyk zyn byzyn langer derven.

NEGENDE TOONEEL.

ATALIDA, AKOMAT, ZATIME.

AKOMAT.

Ach! wat doet Bajazet? ei spreek, waar is hy tóch?
Heb ik wel zo veel tyd, Mevrouw, dat ik hem nóch
Behouden kan? ik heb 't paleis gansch door gevloogen,
Veel van myn vrienden zyn zo daadlyk uit myne oogen
Geweeken, die de kloeke Osmin vólgde achter aan,
En deeze zyn met my een and're weg gegaan.
Ik vlieg zaal uit, zaal in, 'k zie niet dan slaaven, vrouwen,
Die vluchten vól van vreeze, om 't leeven te behouwen.

ATALIDA.

Helaas! 'k ben minder van zyn lót bewust, als gy.
Haar is de zaak bekend.

AKOMAT.

Vrees gy myn gramschap vry
Of antwoord ons.

TIEN

TIENDE TOONEEL.

ATALIDA, AKOMAT, ZATIME, ZAÏRE.

ZAÏRE.

Mevrouw...

ATALIDA.

Wat tyding komtge ons brengen?

ZAIRE.

Vrees niet, ik heb het bloed uws vyandins zien plengen.

ATALIDA.

Hoe, van Róxane?

ZAÏRE.

Gy zult meêr verwonderd ſtaan,
Mevrouw, dat Orkan zelf die doodſlag heeft begaan.

ATALIDA.

Hoe! hy!

ZAÏRE.

Toen hy verwoed zyne aanſlag zag miſlukken,
Heeft haar geenſins ontzien een pook in't hart te drukken.

ATALIDA.

O Hemel! de onſchuld kreeg dan op haar zyde uw ſtem.
Leeft nóch myn Bajazet? Vizier, loop, vlieg tot hem.

ZAÏRE.

Osmin zag 't alles aan, 't is alles voor zyne oogen
Volvoerd.

ELFDE TOONEEL.

ATALIDA, AKOMAT, ZAÏRE, OSMIN.

AKOMAT.

Zou zy niet zyn door valſche waan bedróogen?
Zeg, is Róxane dood?

OSMIN.

Ik heb gezien de pook,
Die uit haar boezem wierd getrokken, en nòch rook
Afwaasſemde; Orkan zei, zo ras hy ons zag koomen,
'T is Amurats bevel, dat ik heb ondèrnoomen.
Trouwlooze! zie het bloed tót 's Keizers zoen geſtort,
Die zich in zyne min gehoond voelde, en verkórt.
Hy naderde tót ons met een bebloede dégen,
Ontdekkende 't bevel van Amurat gekreegen.
Róxane lag terwyl ter aarde, elk oogenblik
Zielſtogende, ſcheen dat zy gaf den laatſten ſnik.
Wy voelden onze ziel met gramſchap ingenoomen,
En hoorden hem niet meêr: maar zonder iets te ſchroo-
Heer, hebben wy terſtond onduldig, en verwoed, (men,
De dood van Bajazet gewrooken in zyn bloed.

ATALIDA.

Ach! Bajazet!

AKOMAT.

Hoe?

OSMIN.

Ja, voor eeuwig zyn zyne oogen
Geſlooten.

ATALIDA.

Ach! kunt gy, ô Hemel! zulks gedoogen?

OSMIN.

Róxane voor uw hulp beducht, heeft in 't geweld
Van dien trouwlooze ſlaaf Prins Bajazet geſteld. (wen.
Wat deerlyk ongeval kwam daar myne oog te aanſchou-
'K vlieg na de Prins, maar, ach! ik kon hem niet behou-
wen.
Hy lag nu reeds beroofd van 't leeven. Ik onſteld.
Zag hem met dooden, en met ſtervende verzeld.
Dus wreekte hy zyn dood die moedigſte der Helden.
Hy wou dat eenigen zyn ſchaduwe verzelden.
Gy ziet myn Heer, het is gedaan; maar zórgen wy
Voor ons.

AKO-

AKOMAT.

O wreed geval! waar toe vervoert ge my?
Ik weet, hoe zeer u deert, Mevrouw, 't rampzaalig ster-
ven
Van Bajazet, ik weet gy kunt geen hulp verwerven
Van ons in dezen staat: wy, vol rampzaligheên,
Verhoopte nevens u ons heil van hem alleen.
De wanhoop treft myn ziel, ik wil de dood omarmen.
Ik gaa, Mevrouw, niet dit misdaadig hoofd beschermen,
Maar myne vrinden zal ik tót erkentenis
Beschutten, wyl hunn' zórg aan my bevoolen is.
Maar, gy Mevrouw, beraad u, óf ge aan deeze stranden,
Of buiten dit gewest in afgeleegen landen
U zelf vertrouwen wilt; ik heb in myne magt
De Poorten van 't Zerrail, het welk uw wil verwacht.
Hier dient geen oogenblik verzuimd; ik ga myn plichten,
Daar ik noodzaakelyk nóch weezen moet, verrichten.
'k Gaa na myn vloot, die reeds gereed leit voor de wal,
En keer voort wêer na 't Hóf, daar ik u vinden zal.

LAATSTE TOONEEL.

ATLIDA, ZAÎRE.

ATALIDA.

't Is eindelyk gedaan, en door myn kwaad vermoeden;
Door myne listigheên, door myn rampzaalig woeden,
Zie ik myn Minnaar in zyn bloed versmoord, moest ik
Dan nóch geraaken tot dit deerlyk oogenblik?
Was 't niet genoeg voor my, ô wreede noodlóts wetten!
Dat gy, helaas! my, zo rampzaalig, zoud beletten,
Met hem te sterven? 'k moest tót meerd'ring van elend
Nóch wyten aan myn woede en list zyn's leevens end.
Myn Bajazet, helaas! door my zyt ge omgekoomen;
Vorst Amurat heeft u het leeven niet benoomen,

Noch

Nóch ook Róxane; ik zelf heb uwe val betracht,
Ik, ik alleen, heb u zo deerlyk omgebragt.
Kan ik nóch leeven, en die wreedheid nóch gedoogen
In myn gedachten? ik, die ſtraks zo wierd bewoogen
Door 't dreigen, dat ik ſchier de geeſt gaf? uw bederf
Was dat myn liefde? ach! 't is te wreed van my: ik ſterf
Veel liever, dan ik leef: 'k zal om deez' daad u wreeken,
Myn eigen hand zal tót uw zoen, my 't hart doorſteeken.
Gy Prins, wiens roem, en ruſt ik neder heb geveld.
Gy helden, die, verdrukt, aâm ſchepten in deez' held,
Gy moeder, die by na, zo haaſt hy 't licht beſchouwde,
Aan my zyn hart, dóch op een and're hoop vertrouwde;
Vizier, in dit myn lót rampzaal'ge deelgenoot,
Róxane, komt te ſaame, en wreekt u in myn dood.
Komt plaagt my op het wreedſt, laat my myn miſdaad boeten,
En laat my uwe wraak, die ik verdien, ontmoeten.

Zy doorſteekt haar.

ZAÏRE.

Mevrouw... zy geeft de geeſt, helaas! wat ongeluk!
Wat let my, dat ik niet met haar vergaa van druk?

EINDE.

